

Linjiila Iisaa mo Marku winndi

No Yaayaa waajorii

(Matta 3.1-12, Lukka 3.1-18, Yuhanna 1.19-28)

¹ Dum woni fuddoode Kabaaru Lobbo haala Iisaa Almasiihu Bii Laamdo.

² Ina winndaa e dewtere annabi Esaaya:
«Laamdo wi'ii: Ndaaree, mi ardinante nulaado am moyyinane laawol.*

³ Daande ina yeewnoo ley ladde na wi'a:
Moyyinee laawol Joomiraado,
ndartinee dati makko.»†

⁴ Nulaado oon woni Yaayaa lootoowo lootagal batisima‡. O ɓangii ley ladde, imo gooyna yimbe tuuba, lootiree lootagal batisima faa hakkeeji muɓben njaafee.

⁵ Yimbe leydi Yahuudiya e yimbe Urusaliima fuu ngari to makko. Ibe kaalta hakkeeji maɓɓe, de Yaayaa ina loota ɓe lootagal batisima ley gooruwol Urdun.

⁶ Yaayaa ina ɓornii kaddule gadiraade leeɓi geeloodi, ina haɓɓii kaɓɓorgol nguru, ina wuuri haɓɓatti e njuumndi ladde.

⁷ Imo waajoroo daande toownde, imo wi'a:
—Burdo kam baawde waran gada am, mi fotaay fay turaade mi haɓɓita ɓoggi pade makko.

---

* **1:2** Malakiya 3.1. † **1:3** Esaaya 40.3. ‡ **1:4** Do wi'ete **lootagal batisima** dow haala batisima Yaayaa fu, **lootagal tuubu** maa *mutineede* du na wi'ee.

⁸ Miin, ndiyam batisima lootirmi on, de kanko kaa, Ruuhu Ceniido o lootirta on.

*No Iisaa batisiraa e no Ibiliisa jarriborii mo
(Matta 3.13-4.11, Lukka 3.21-22, 4.1-13)*

⁹ Ley balde deen, Iisaa yuuri Nasaraatu ley leydi Galili, wari, de Yaayaa looti mo lootagal batisima ley gooruwol Urdun.

¹⁰ Wakkati mo o wurtotonoo ndiyam daam oon, o yi'i kammu na udditii, o yi'i Ruuhu Ceniido ina jippoo e makko hono no wuugaandu ni.

¹¹ Ndeen daande yuuri dow kammu, wi'i:

—Aan woni Biyam mo korsinmi, aan ceyortoomi.

¹² Wakkati oon fu, Ruuhu Laamdo yaari mo ley ladde.

¹³ O wadi toon balde capande nay, Seydaani ina jarriboo mo. Imo woni hakkunde kulle ladde, maleyka'en ina ngollana mo.

*No Iisaa noddiri taalibaabe arandeebe
(Matta 4.12-22, Lukka 4.14-15, 5.1-11)*

¹⁴ Caggal uddeede Yaayaa ley kasu, Iisaa yehi Galili ina waajoo Kabaaru Lobbo haala Laamdo,

¹⁵ ina wi'a:

—Wakkati warii, laamu Laamdo badake. Tubee, ngoondinee Kabaaru Lobbo.

¹⁶ Iisaa ina yaha hunduko maayo Galili, doon yi'i Simon e minyum Andire ina padda filiiji mu6ben ley maayo ngoon. Wo be nanngoobe liyyi.

¹⁷ Iisaa wi'i be:

—Njokkee kam, mi wadan on flotoobe yimbe.

¹⁸ Wakkati oon be njoppi filiiji ma6be diin, be njokki mo.

19 O yehi yeeso seeda, o yi'i Yaakuuba gii Jebede e minyum Yuhanna ley laana muɓɓen ina moyyintina filiiji.

20 Wakkati oon fu, o noddi ɓe. Be njoppi baabiiɓe Jebede, kam e gollooɓe muudum ley laana kaan, ɓe njokki mo.

*No Iisaa danniri gorko gondudo e ginnaaru
(Lukka 4.31-37)*

21 Caggal duum, ɓe njehi ngalluure Kafarnahum. Nyannde fowteteende, Iisaa naati suudu waajordu, fuddi waajaade.

22 Tawaabe doon been kaaynaa e waaju makko oon, sabo o waajorake ɓe no jom baawde ni, wanaa hono jannginooɓe Tawreeta.

23 Gorko gondudo e ginnaaru ina woni e waajordu nduun, wulli,

24 wi'i:

—Aan Iisaa mo Nasaraatu, dume jomi ma e amin? A warii faa kalkaa min naa? Mido anndi ko ngondaa, a Ceniido yuurudo to Laamdo!

25 Iisaa sappani ginnaaru nduun e semmbe, wi'i:

—Deyyina, yaltu e makko!

26 Ginnaaru nduun dimmbi gorko oon semmbe, feekii feekaango toowngo, yalti e makko.

27 Jamaa oon fuu dum haayni dūm, heddii ina yamundura:

—Dum wo dume? Dum wo anndal kesal koy! Imo yamira fay ginnaaji de idi dōwtanoo mo.

28 Wakkati gooto kabaaru makko sankitii ley leydi Galili fuu.

*No Iisaa selliniri nyaw6e heew6e
(Matta 8.14-17, Lukka 4.38-41)*

²⁹ Nde 6e njaltunoo waajordu nduun ndeen, 6e njehi wuro Simon e Andire. Yaakuuba e Yuhanna njaadi e ma66e.

³⁰ Esoo Simon debbo ina fukkii wo jontaado. Iisaa yottii tan, haalanaa haala makko,

³¹ 6attitii mo, nanngi junngo makko, ummini mo. Wakkati oon o dadi e jontere makko, de o weerni 6e.

³² Wakkati futuro nde naange yannoo fuu, yim6e ngaddani Iisaa nyaw6e e wondufe e ginnaaji fuu.

³³ Ngalluure ndeen fuu hawriti to dammbugal ngaal.

³⁴ O danni nyaw6e heew6e, nyaw6e nyawuuji di kawtaa sii. O riiwi ginnaaji keewdi, o accataa di kaala, sabo idi anndi mo o woni.

*No Iisaa waajorii ley Galili
(Lukka 4.42-44)*

³⁵ Jaango majjum, Iisaa hejji gilla law, yehi nokku perwudo ina wada toon du'aare.

³⁶ Simon e wondufe e muudum ina piloo mo.

³⁷ Nde 6e njiinoo mo ndeen, 6e mbi'i mo:

—Yim6e fuu ina pile.

³⁸ Iisaa wi'i 6e:

—En njaha ley gure 6adiide deen faa mi waajoo toon du, sabo wo duum waddi kam.

³⁹ O yehi ley leydi Galili fuu, imo waajoo ley cuudi ma66e baajordi, imo riiwa ginnaaji.

*No Iisaa selliniri ceppindo
(Matta 8.1-4, Lukka 5.12-16)*

⁴⁰ Gorko ceppindo wari dikkinii yeeso makko, nyaagii mo, wi'i:

—Si a muuyii fu, ada waawi dannude kam faa mi laa6a.

⁴¹ Iisaa yurmii mo, foorti junngo muudum, meemi mo, wi'i:

—Mi muuyii, dadu!

⁴² Wakkati oon, ceppam daam dilli e gorko oon, o dadi.

⁴³ Wakkati oon fu, Iisaa yoppi mo de gongini mo,

⁴⁴ wi'i:

—Tinna, taa humpitin fay gooto. Ammaa yahu holloy hoore maa almaami, ngadanaa laabugol maa ngol sadaka mo Muusaa yamiri oon, faa faamina 6e a dadii.

⁴⁵ Ammaa kanko, ko o dillu doon fu, o fuddi sankitinde kabaaru oon. Dum wadi de Iisaa waawaa naatude galluje si yim6e paamanii dum. O heddii ladde, yim6e ina yuura tatteeji fuu ina ngara to makko.

2

No Iisaa selliniri mo banndu waatundu (Matta 9.1-8, Lukka 5.17-26)

¹ Gada balde seeda, Iisaa warti ngalluure Kafar-nahum. Yim6e nani o wartii imo woni ley suudu.

² Jamaa keewdo hawriti ley suudu doon faa nokkuure fuu heddaaki, fay yaasin dammbugal toon. Heddii imo waajoo 6e konngol Laamdo.

³ Yim6e ngari, ngaddani mo gorko mo banndu waatundu. Wor6e nayo na ndonndii dum.

⁴ De 6e kunngii yottinde mo to Iisaa saabe jamaa oon. Ndelle 6e yeenj dow suudu nduun, 6e njuli

dow do fotata e Iisaa, de 6e njippiniri doon mo 6anndu waatundu oon, tawi ina fukkinaa e daddo.

⁵ Nde Iisaa yiinoo goondinal ma66e ndeen, wi'i mo 6anndu waatundu oon:

—Binnigel am, hakkeeji maa njaafaama.

⁶ Jannginoobe Tawreeta joodinoobe doon been ina miiloo e berde mubben:

⁷ «Ko wadi gorko o na haalira hono ni? O mbonkake Laamdo! Moy waawi yaafaade hakkeeji sanaa Laamdo gooto oon?»

⁸ Iisaa faami wakkati oon miilooji ma66e, wi'i 6e:

—Dume wadi de odon miiloo miilooji gaadi ni e berde moodon?

⁹ Dume 6uri hoyude? Yalla wi'ude mo 6annдум waati hakkeeji muudum njaafaama, naa wi'ude dum ummoo, hooya daddo muudum, yaha?

¹⁰ Ammaa, faa mi faamina on Bii Neddo ina jogii baawde yaafaade hakkeeji ley adunaaru ndu...

Ndeen, o wi'i mo 6anndu waatundu oon:

¹¹ —Mido haalane: umma, hooyu daddo maa, kootaa suudu maa.

¹² Wakkati oon gorko oon ummii, hooyi daddo mum, dilli yeeso yimbe been fuu. Be fuu dum haaynii 6e, 6e keddii i6e njetta Laamdo, i6e mbi'a:

—Min nji'aay hono dum abada!

*No Iisaa noddiri Lewi
(Matta 9.9-13, Lukka 5.27-32)*

¹³ Iisaa yeccitii to maayo toon. Jamaa oon fuu tawi mo toon, imo waajoo dum'en.

¹⁴ Nde o yahannoo ndeen, o yi'i Lewi 6ii Alfaa ina joodii e suudu to lampo nanngetee, o wi'i dum:

—Jokkam!

Lewi ummii, jokki mo.

¹⁵ Nde Iisaa nyaamannoo e ley suudu Lewi ndeen, nanngooɓe lampo heewɓe e luttuɓe woɓɓe na njoodii, ina nyaamda e makko, kanko e taalibaaɓe makko. Sabo yimɓe heewɓe ina njokki Iisaa.

¹⁶ Jannginooɓe Tawreeta jeyaaɓe e waalde Farisa'en nji'i Iisaa ina nyaamda e yimɓe been, mbi'i taalibaaɓe makko been:

—Ko wadi de imo nyaamda e nanngooɓe lampo e luttuɓe woɓɓe?

¹⁷ Nde o nannoo dum ndeen, o wi'i ɓe:

—Wanaa selluɓe kaajaa cawroowo, wo nyawɓe kaajaa cawroowo. Mi waraay faa mi nodda dar-tiiɓe. Wo luttuɓe ngarumi noddude.

Haala suumayeere

(Matta 9.14-17, Lukka 5.33-39)

¹⁸ Taalibaaɓe Yaayaa e Farisa'en ina cuumoo. E ley duum, yimɓe ngari, yami Iisaa:

—Ko wadi de taalibaaɓe Yaayaa e taalibaaɓe Farisa'en ina cuumoo, de ɓe maa been cuumataako?

¹⁹ O jaabii ɓe, o wi'i:

—Yalla warɓe ɓangal ina mbaawi suumaade tawa ɓanɗo oon ina wondi e muɓɓen naa? Mbaawaa. Sini ɓanɗo oon ina wondi e maɓɓe, ɓe cuumataako.

²⁰ Ammaa balde ngaran de ɓanɗo oon ittete e hakkunde maɓɓe. E balde deen ɓe cuumotoo.

²¹ Fay gooto fidataa tekkere heyre e kaddungal kiinngal. Si dum wadii, tekkere heyre ndeen foodan kaddungal kiinngal ngaal, de ceekol ngool ɓeydoo.

²² Katin du fay gooto loowataa cabijam kesam e sumalleeji kiiddi. Si dum wadii fu, cabijam daam fusan di, kanjam e sumalleeji diin fuu mbona. Cabijam kesam e sumalleeji kesi loowetee!

Haala nyalaande fowteteende

(Matta 12.1-8, Lukka 6.1-5)

²³ Wadiino e nyalaande fowteteende wootere, Iisaa ina rewii ley gese. Taalibaaɓe muudum ina itta cammeeji alkama e laawol ngool.

²⁴ Ndeen Farisa'en mbi'i mo:

—Ndaaru, dume wadi de taalibaaɓe maa ɓe ina ngolla ko hadaa golleede nyannde fowteteende?

²⁵ O jaabii ɓe, o wi'i:

—Yalla on njanggaay ko Daawda wadi nde yol-bunoo na haajaa ko nyaamete, kam e yaadiraabe muudum naa?

²⁶ O naati hukum Laamɗo e ley jamaanu Almaami Mawɗo bi'eteedo Abiyatar, o nyaami bu-uru cakkaado oon, o hokki yaadiraabe makko du. Tawi le, wo almaami'en tan njeyi nyaamude bu-uru oon.

²⁷ Iisaa wi'i ɓe katin:

—Nyalaande fowteteende ndeen wo saabe neddo wadira, wanaa neddo wadira saabe nyalaande fowteteende ndeen.

²⁸ Ndelle fay nyannde fowteteende ndeen, Bii Neddo woni joomum.

3

*No Iisaa selliniri gorko ley nyalaande fowte-
teende*

(Matta 12.9-14, Lukka 6.6-11)

¹ Iisaa naati ley suudu waajordu nduun katin, o tawi toon gorko mo junngo waanngo.

² Yimbe wonbe doon been na taykoo Iisaa, ibe ndaara yalla dannaan gorko oon ley nyalaande fowteteende ndeen, faa be keba ko be pelira dum.

³ Iisaa wi'i mo junngo waanngo oon:

—Umma, dara hakkunde maβbe!

⁴ Caggal duum, o yami be:

—Dume dagii nyannde fowteteende, gollude ko woodi naa gollude ko boni? Dannude neddo naa warude dum?

Ammaa be njaabaaki.

⁵ Iisaa yeewri be tikkere, yoorgol berde maβbe ngool woyni yonki makko. O wi'i gorko oon:

—Foortu junngo maa!

Oon foorti ngo tan, ngo dadi.

⁶ Wakkati oon, Farisa'en been njalti, njoododii e daraniibe Hirudus faa ndawrida no mbarda Iisaa.

No yimbe ngardi to Iisaa

⁷ Caggal duum, Iisaa e taalibaaβe muudum dilli doon, njehi maayo. Jamaa keewdo yuurudo Galili jokki mo.

⁸ Yimbe heewbe, yuurube Yahuudiya e Urusali-ima e Idumiya e leydi lettugal Urdun e seraaji Tirus e Sidon, nani ko o wadata duum, ngari to makko.

⁹ Iisaa wi'i taalibaaβe muudum been pilanoo dum laana taa jamaa oon billa dum.

¹⁰ Saabe ko o dannata heewbe duum wadi de nyawbe been fuu kenyanii mo faa meema mo.

¹¹ Wakkati mo ginnaaji nji'i mo fu, ina kippoo, ina yeewnoo, ina mbi'a:

—Aan a Bii Laamdo!

¹² Imo sappana 6e sanne taa 6e kumpita fay gooto kabaaru makko.

*No Iisaa suborii taalibaabe sappo e dido
(Matta 10.1-4, Lukka 6.12-16)*

¹³ Caggal duum, Iisaa yeenowi dow waamnde, noddi 6e muuyi, de 6e ngari to muudum.

¹⁴ O subii sappo e dido, faa ngonda e makko, o nula dum'en mbaajowoo,

¹⁵ woodi o hokka dum'en baawde riiwude ginnaaji.

¹⁶ Inan inde sappo e dido 6e o subii been: Simon mo o innditiri Piyeer

¹⁷ e Yaakuuba e minyum bi'eteedo Yuhanna, bi66e Jebede 6e o innditiri Bowanerges been, (maanaa majjum woni «Bi66e Riggaango»),

¹⁸ kam e Andire e Filipu e Bartolome e Matta e Tomaa e Yaakuuba gii Alfaa e Tadde e Simon kiranoowo suudu baaba

¹⁹ e Yahuuda Isikariyotto jambotoodo mo oon.

*No Iisaa riiwrata ginnaaji e Baawde Laamdo
(Matta 12.22-32, Lukka 11.14-23, 12.10)*

²⁰ Caggal duum, o hooti. Jamaa hawriti dow makko katin faa kanko e taalibaabe makko 6e kunngii hebude no 6e nyaamira.

²¹ Nde sakiraabe makko nannoo dum ndeen, ngarani mo, sabo wi'aama hoore makko wayli-take.

²² Jannginoobe Tawreeta yuurnoobe Urusaliima ngari, mbi'i:

—Beeljebul, hooreejo ginnaaji oon woni e makko. Wo kam hokki mo baawde riiwude ginnaaji diin.

²³ De Iisaa noddi 6e 6e ngara to muudum, bann-dani 6e, wi'i:

—Noy Seydaani waawirta riiwude hoore muudum?

²⁴ Si laamu feccake ina habda fu, laamu nguun waawataa heddaade.

²⁵ Katin du si galle feccake ina habda fu, galle oon waawataa heddaade.

²⁶ Ndelle, si Seydaani feccake ina ha6a e hoore mum fu, waawataa heddaade, wo dum timmoode muudum.

²⁷ Iisaa jokkintini wi'i:

—Fay gooto waawaa naatude ley galle gorko jom semmbe de hooya jawdi muudum. Sanaa artoo ha66a joomum tafon, ndeen ina waawi hooyude ko woni ley suudu muudum.

²⁸ Goonga kaalanammi on: yim6e ina mbaawi yaafeede hakkeeji mu66en fuu e mbonkaaji di 6e mbonkii Laamdo fuu.

²⁹ Kaa mbonkiido Ruuhu Ceniido oon yaafa-taake abada. Hakke joomum heddoto dow muudum faa abada.

³⁰ Iisaa wi'irii noon saabe ko 6e mbi'i imo wondi e ginnaaru duum.

Minyiraa6e Iisaa e inna muudum

(Matta 12.46-50, Lukka 8.19-21)

³¹ Inna Iisaa e minyiraa6e Iisaa wor6e ngari, ndarii yaasin suudu doon, de neli o noddee.

³² Do jamaa oon filii mo doon, 6e mbi'i mo:

—Inna maa e minyiraa6e maa na ngoni yaasin, ina kaajaa ma.

³³ O jaabii, o wi'i:

—Moy woni inna am e minyiraa6e am?

³⁴ O ndaari joodfiibe ina piilii mo been, o wi'i:

—Inan inna am e minyiraaɓe am.

³⁵ Sabo gaɗoowo muuyɗe Laamɗo, kam woni minyam gorko naa minyam debbo naa inna am.

4

Bannɗol haala aawoowo (Matta 13.1-9, Lukka 8.4-8)

¹ Iisaa ina waajoo hunnduko maayo ngoon katin. Jamaa keewɗo filii mo faa o naati laana ndiyam, o joodii ley makka. Jamaa oon fuu ina woni hunnduko maayo ngoon.

² Imo waajaroo ɓe e banndi keewɗi, imo wi'a ɓe:

³ —Kettindee! Aawoowo yalti faa saaka aawdi.

⁴ E ley aawugol ngool, aawdi ngondi saami e laawol, de pooli ngari cuɓi ndi.

⁵ Yoga mayri saami e korokaaye ɗo leydi hee-waa, ndi fudɗi law, sabo leydi ndiin duudaa.

⁶ Ammaa nde naange wulnoo fu, ndi ɗayli, ndi yoori sabo ndi wadaay ɗaɗi.

⁷ Yoga mayri saami ɗo kebbe puɗata. Kebbe deen mawni, ɓilli ndi, ndi rimaay.

⁸ Yoga mayri saami e leydi lobbiri, fudɗi, mawni, rimi: yoga ɓeydake kile capande tati, yoga capande jeegom, yoga hemre.

⁹ Caggal duum, o wi'i:

—Jom nowru nanooru fuu, nana!

No Iisaa holliri ko waɗi de na bannɗana yimɓe (Matta 13.10-17, Lukka 8.9-10)

¹⁰ Nde Iisaa toowtunoo yimɓe ɓeen fu, taal-ibaaɓe sappo e ɗiɗo ɓeen e yimɓe filiibe mo ɓeen yami mo e dow banndi diin.

¹¹ O wi'i ɓe:

—Onon, on kokkaama faamude ko suudii e kabaaru laamu Laamdo. De wonbe yaasin been, huunde fuu sanaa mbanndanee.

¹² Dum wadi de:

«ina ndaara faa wooda tawa nji'ataa,
ina nana faa laaba tawa paamataa,
faa taa be tuuba de be njaafee.»*

*No Iisaa fiirtiri banndol aawoowo
(Matta 13.18-23, Lukka 8.11-15)*

¹³ O wi'i be:

—On paamaay banndol ngol naa? Noy paamirton banndi goddi diin fuu ndelle?

¹⁴ Aawoowo oon wo konngol Laamdo aawata.

¹⁵ Aawdi caamundi sera laawol ndiin wo nanbe konngol ngool, de wakkati oon fu Seydaani wara, itta ko aawaa e maabe duum.

¹⁶ Aawaandi dow korokaaye ndiin woni nanbe ngol, de njaaborii ngol seyo wakkati gooto.

¹⁷ Ammaa ngol walaa dadi e maabe, wakkati seeda tan ngol wonata e maabe. Nde billaare naa torra hewti be saabe konngol ngool fu, be njoppa ngol wakkati gooto.

¹⁸ Aawaandi ley kebbe ndiin woni nanbe ngol,

¹⁹ ammaa kaabu-ko'u adunaaru e eytugol jawdi, kam e muuyde yonki godde naatan be, billa ngol, ngol laatoo dimarol.

²⁰ Kaa do aawdi ndiin saami e leydi lobbiri doon, been ngoni nanobe konngol ngool de naba ngol. Be ndiman: yoga sowoo kile capande tati, yoga capande jeegom, yoga hemre.

---

* **4:12** Esaaya 6.9-10.

*Banndol dow lampal**(Lukka 8.16-18)*²¹ Caggal dūum, Iisaa wi'i 6e:

—Yalla won fuu kuḅḅoowo lampal de hippa dūm kaakol, naa soorna dūm ley leeso naa? Wanaa ḅilan ngal naa?

²² Walaa fuu ko suudii ko funtintaake, walaa ko wadīraa suuraare ko wurtintaake yaasin.

²³ Jom nowru nanooru fuu nana!²⁴ O wi'i 6e katin:

—Tinnee e no nanirton haalaaji am dī! Sabo ko etiranton woḅḅe, wo dūum etirantedon, woodī on ḅeydante du.

²⁵ Sabo neddo fuu jogiido paamal† dow laamu Laamdo ḅeydante. Ammaa mo walaa paamal oon, fay seeda ko jogii dūum teetete.

*Banndol dow aawdi*²⁶ O wi'i katin:

—Laamu Laamdo ina wa'i hono neddo caakudo aawdi e gesa muudum ni.

²⁷ Baawo dūm, imo daanoo jemma imo ummoo nyalooma, no laatorii fuu aawdi ndiin fudan, mawna, tawa joomum anndaa no ndi mawniri.

²⁸ Leydi ndiin fudinta aawdi ndiin, ndi wada gulle, wutaandu jokka, de caggal dūum, wutaandu nduun wada gabbe.

²⁹ Si ko aawaa dūum ḅenndii, tayee, sabo wakkati muudum yottake.

*Banndol haala gabbel pamarel**(Matta 13.31-32, 34, Lukka 13.18-19)*³⁰ O jokkintini o wi'i:

---

† **4:25 Paamal**do ina yaada e goondinal omtoowal ḅernde joomum faa jaḅa goonga.

—Dume nanndinten e laamu Laamdo? Banndol ngole mbanndirten ngu?

³¹ Laamu Laamdo ina nanndi e gabbel lekki mutaari. Kam ɓuri gabbe fuu famɗude.

³² De si ngel aawaama fu, ngel mawnan faa ngel ɓura leɗɗe sardiɗe fuu. Ki wadan licce mawɗe de ɗowki faa pooli mbaawa nyiɓude cuudi muɓɓen e majje.

³³ Iisaa waajorake yimɓe ɓeen konngol Laamdo ngool e banndi keewɗi gaadi noon, haddi ko ɓe mbaawi faamude.

³⁴ Walaa fuu ko o haalani ɓe si wanaa e banndol. Ammaa nde o toowtidi e taalibaaɓe makko ɓeen fuu, imo fiirtana ɗum'en banndi ɗiin fuu.

*No Iisaa darniri henndu
(Matta 8.23-27, Lukka 8.22-25)*

³⁵ Kiiral naange nyalooma oon, Iisaa wi'i taalibaaɓe muudum ɓeen:

—En peyyita, keedowen gere ooto maayo.

³⁶ Be njoppi jamaa oon, ɓe tawti mo e laana ka o wonnoo e muudum kaan, ɓe ndunnyi. Laanaaji godɗi du ina njokki mo.

³⁷ Henndu sattundu ummii, bempeyye ummii ina piya laana kaan, faa ka hesi heewude ndiyam.

³⁸ Iisaa ina ɗaanii gaɗa laana toon, imo wawlii wawlaare. Be pindini mo, ɓe mbi'i mo:

—Moodibbo, a hillaaka ko min kalkata ɗum naa?

³⁹ O ummii, o sappani henndu nduun e semmbe, o wi'i maayo ngoon:

—Deyyina! Dara!

Henndu nduun deyyinii, fuu wadi siw.

⁴⁰ Caggal ɗuum, o wi'i ɓe:

—Ko wadi de kulɗon? Faa hannden on ngalaa hoolaare naa?

⁴¹ Be kuli kulol cattungol, heddii iɓe mbi'undura:

—O wo moy de fay henndu e ndiyam ina ɗowntanoo ɗum?

5

*No Iisaa selliniri gondudo e ginnaaji
(Matta 8.28-34, Lukka 8.26-39)*

¹ Caggal ɗuum, ɓe njottii gere ooto maayo ngoon, to leydi Gerasa'en.

² Nde Iisaa wurtinoo laana kaan ndeen, gondudo e ginnaaru yuuri ley caabeeje, hawri e makko.

³ Ley caabeeje ɗeen o joodinoo. Fay gooto waawaa haɓɓude mo, sabo fay callali kaɓɓataa mo.

⁴ Sabo imo woownoo geyyireede geyyelle e callali, ammaa imo taya callali ɗiin, imo hela geyyelle ɗeen. Fay gooto du semmbem hewtaay faa nannga mo.

⁵ Nyannde fuu, jemma e nyalooma ley caabeeje e baamle o woni, imo wulla imo seekitoroo kaaye.

⁶ Nde o haccinoo Iisaa faa to woddi ndeen, o doggiri to muudum, o sujidani ɗum,

⁷ o wulli faa toowi, o wi'i:

—Iisaa Bii Laamɗo Toowɗo, ɗume njiddaa waɗude kam? Hunanam saabe Laamɗo, a torrataa kam!

⁸ O wi'ii noon sabo Iisaa wi'unoo mo:

—Aan ginnaaru, yaltu e makko.

⁹ Iisaa yami mo, wi'i:

—Noy mbi'etedaa?

Ndu jaabii, ndu wi'i:

—Jamaa mbi'eteemi, sabo miden keewi.

¹⁰ Ndu nyaagii Iisaa sanne, taa wurtina di leydi ndiin.

¹¹ Coggal girooji manngal ina dura doon e dow waamnde.

¹² Ginnaaji diin njarii mo o acca dum'en naata e ley girooji diin.

¹³ O jaɓani di. Ginnaaji diin njalti, naati e girooji diin. Coggal ngaal fuu doggi, tellitii dow waamnde ndeen, saami ley maayo ngoon, yoolii. Idi ngada hono ujunaaje diidi.

¹⁴ Durooɓe been ndoggi kaalanowi dum yimɓe ngalluure ndeen e seraaji mum. Yimɓe been njehi faa ndaarowa ko wadi duum.

¹⁵ Nde ɓe ngarnoo to Iisaa ndeen, ɓe nji'i gorko gondunooɗo e ginnaaji oon ina joodii ina ɓornii kaddule, hakkillo muudum du wartii. De kulol nanngi ɓe.

¹⁶ Yiinooɓe dum been kaalani ɓe ko hewtinoo gondunooɗo e ginnaaji oon e girooji diin.

¹⁷ Ndeen ɓe puɗɗi nyaagaade Iisaa dillana ɓe leydi maɓɓe.

¹⁸ Nde o naatannoo laana kaan ndeen, gondunooɗo e ginnaaji oon nyaagii mo o acca dum jokka mo.

¹⁹ O salanii oon, o wi'i dum:

—Hootu suudu maa to koreeji maa, kaalanaa ɓe ko Joomiraado wadani ma e no o yurmorii ma.

²⁰ O yehi imo gooyna e leydi mbi'eteendi Gallu-uje Sappo ndiin ko Iisaa wadani mo. Be fuu dum haaynii ɓe.

No Iisaa iirtiniri bii Jayrus e no selliniri debbo nyawdo

(Matta 9.18-26, Lukka 8.40-56)

²¹ Nde Iisaa naatunoo laana yeccii gere ooto maayo ndeen, jamaa keewdo filii dum katin dakkol maayo doon.

²² Ndeen gooto e hooreeɓe suudu waajordu bi'eteedo Jayrus wari, yi'i Iisaa tan, hippii e koyde muudum.

²³ O nyaagii dum o haali faa heewi, o wi'i:

—Biyam debbo ina habda e yonki. War yowu junngo maa dow makko, faa o dada, o wuura!

²⁴ Iisaa yaadi e makko. Jamaa keewdo jokki dum faa ina billa dum.

²⁵ Ina woodi doon debbo mo yiyam muudum taccataa ko wadata duubi sappo e didi.

²⁶ O tampii sanne, o yehii to sawrooɓe heewɓe faa jawdi makko timmi. Dum fuu samtanaay mo, nyawu nguun beydoto tan.

²⁷⁻²⁸ O nani haala Iisaa ina haalee, o naati e jamaa oon. Imo miiloo si o heɓii o meemii saaya muudum tan o dadan. O yuuri gada Iisaa, o meemi saaya muudum.

²⁹ Wakkati oon yiyam makko darii, de o maati e terde makko o dadii.

³⁰ Wakkati oon fu, Iisaa du maati won baawde yuurude e muudum, yeeyii hakkunde jamaa oon, wi'i:

—Moy meemi saaya am?

³¹ Taalibaaɓe makko been mbi'i mo:

—A yi'ii inan jamaa ina billi ma, de ada yama moy meemi ma?

³² Kaa imo yeewa gerejeji fuu, faa o yi'a meemudo mo oon.

³³ Debbo oon ina diwna no foti hulude sabo ina anndi ko wadī, wari, hippii yeeso makko, haalani mo goonga.

³⁴ Iisaa wi'i mo:

—Banndam debbo, goondīnal maa dannii ma. Yahu e jam! A dadīi e nyawu maa!

³⁵ O tilaaki haalde, faa woɓɓe yuuruɓe to suudu Jayrus hooreejo waajordu oon mbi'i dum:

—Biya heddaaki. Haanaa tampinaa Moodibbo o katin!

³⁶ Kaa Iisaa hiisaaki haala maɓɓe, wi'i Jayrus:

—Taa hulu, goondīn tan!

³⁷ O accaay fay gooto yaada e makko si wanaa Piyeer e Yaakuuba e Yuhanna minyoo Yaakuuba oon.

³⁸ Be njottii suudu hooreejo waajordu oon. O tawi doon jamaa, yimɓe ina mboya, ina mbulla semmbe.

³⁹ Nde o naatunoo ndeen, o wi'i ɓe:

—Dume woni bojji dī e duko ko? Suka o maayaay, wo o daani tan.

⁴⁰ Be njalnorii haala makko. Ndeen o wurtini ɓe fuu, o hooyi baaba suka oon e inna muudum e taalibaaɓe makko tato ɓe o wondi, ɓe naati suudu to suka oon tawaa toon.

⁴¹ O nanngi junngo mum, o wi'i:

— *Talita kuumii!* (Dum na firta «Suka debbo, umma!»)

⁴² Wakkati oon fu suka oon ummii, ina yaha. Duubi makko wo sappo e dīdī. Dum haaynii yimɓe ɓeen sanne.

⁴³ Iisaa tindini ɓe sanne taa ɓe paamina dum fay gooto. O wi'i ɓe kokka suka oon ko nyaamete.

6

No Nasaraatunkooɓe calorii jabande Iisaa (Matta 13.53-58, Lukka 4.16-30)

¹ Iisaa dilli nokku oon, hooti wuro ngo mawni ngoon. Taalibaaɓe muudum njokki dum.

² Nde nyalaande fowteteende yottinoo ndeen, o fuddi waajaade ley suudu waajordu nduun. Nanɓe waaju makko ɓeen, dum haaynii dum'en, heddii ina mbi'a:

—Toy o heɓi dum? Noy o heɓiri hakkillo ngo? Ndaar! Noy nedɗo waawiri wadinde kaayeeffiji di?

³ Yalla wanaa kanko woni cehoowo ledde, ɓii Mariyama naa? Wanaa o mawnoo Yaakuuba e Yuusufi e Yahuuda e Simon? Wanaa enen e bandiraaɓe makko rewɓe koddi naa?

Dum saabanii ɓe salaade mo.

⁴ Wakkati oon, o wi'i ɓe:

—Annabaajo ina teddinee e nokku fuu si wanaa e ley wuro muudum e hakkunde rimdaaɓe muudum e ley suudu mum.

⁵ Iisaa heɓaay wadude doon fay kaayeefi gooto, si wanaa ko yowi junngo muudum e nyawɓe seeda, danni dum'en.

⁶ De ko ɓe ngoondinaay mo duum haaynake mo.

No Iisaa nuliri taalibaaɓe muudum sappo e dido ɓeen

(Matta 10.1, 5-15, Lukka 9.1-6)

Caggal duum, Iisaa yiiltii e gure piiliide doon deen, ina waajoo.

⁷ O noddi taalibaaɓe sappo e dido ɓeen, o nuliri dum'en dido dido. O hokki ɓe baawde riiwude ginnaaji,

⁸ o wi'i 6e taa 6e njaada e fay huunde si wanaa cabbi. Taa 6e kooya buuru naa mbasu naa kaalisi e ley njiibaaji ma66e.

⁹ O yamiri 6e 6e 6ornoo pade, de taa 6e kooya saayaaji didi.

¹⁰ O wi'i 6e katin:

—Galle fuu mo njippidon, keddodon doon faa nde ndilloton e nokku oon.

¹¹ Si on ngarii e nokkuure de yim6e nja66aaki on naa kettindanaaki on, ndillon toon, pidfon sallaare ma66e wonnde e koyde mon faa laatanoo 6e seedee e dow bonanda ma66e.

¹² Be njehi, 6e mbaajii yim6e 6een tuuba,

¹³ 6e ndiwi ginnaaji keewdi, 6e ngatti nebbam dow ko'e nyaw6e heew6e 6e cellini dum'en.

No Yaayaa maayri

(Matta 14.1-12, Lukka 9.7-9)

¹⁴ Hirudus, kaananke oon, nani haala Iisaa ina haalee, sabo innde Iisaa sankitake faa yaaji. Wo66e ina mbi'a wo o Yaayaa lootoowo lootagal batisima* oon ummitii e maayde, duum wadi de imo jogii baawde wadude kaayefiiji.

¹⁵ Wo66e ina mbi'a wo o annabi Iliyaasa. Wo66e du ina mbi'a wo o annabaajo hono annabaabe arandee6e 6een ni.

¹⁶ Nde Hirudus nannoo dum ndeen, wi'i:

—Yaayaa mo tayunoomi hoore mum oon, kam iirtii!

¹⁷ Tawi Hirudus yamiriino Yaayaa nanngée, ha66ee, uddee ley kasu. O wadii dum saabe

---

* **6:14** Do wi'ete **lootagal batisima** dow haala batisima Yaayaa fu, **lootagal tuubu** maa mutineede du na wi'ee.

Hirudiya jom suudu mawniiko bi'eteedo Filipu mo o banunoo oon.

¹⁸ Sabo Yaayaa ina wi'annoo mo:

—Daganaaki ma teetaa jom suudu mawna.

¹⁹ Hirudiya mettaa e Yaayaa faa ina yidi o waree, de hebaay laawol,

²⁰ sabo Hirudus ina hulannoo Yaayaa, ina andunoo o gorko ponnditiido, ceniido. Dum wadi de imo haybannoo dum. Si o hettindake haala muudum fu, hakkillo makko jiihoto, woodi du imo yidi hettindanaade dum.

²¹ Ammaa, Hirudiya hebi laawol warude mo nyannde rimeede Hirudus wartunoo. Hirudus wadani howruube muudum e hooreebe sordaasiibe been e inndee-anddee'en Galili been fuu hiraande mawnde.

²² Bii Hirudiya debbo naati ina wama. Dum weli Hirudus e joododiibe e muudum fuu. O wi'i suka debbo oon:

—Haalanam ko njiddaa faa mi wadane.

²³ O hunanii dum, o wi'i o hokkan dum huunde fuu ko nyaagii mo, fay si tawi wo feccere laamu makko.

²⁴ De suka debbo oon yalti, wi'i inna muudum:

—Dume kaanumi nyaagaade mo?

Inniiko oon jaabii mo, wi'i:

—Nyaaga mo hoore Yaayaa lootoowo lootagal batisima oon!

²⁵ Suka debbo oon henyii, yeccii to kaananke oon, nyaagii dum, wi'i:

—Ko njidumi, ngaddanaa kam joonin joonin wo hoore Yaayaa lootoowo lootagal batisima oon e ley le'al!

²⁶ Bernde Hirudus metti sanne. Ammaa saabe ko hunii duum e saabe noddaaፎ been, o yidaa yaltude e konngol makko ngool.

²⁷ Wakkati oon o neli gooto e sordaasiibe doomoፎ mo been, o yamiri dum waddowa hoore Yaayaa. Sordaasi oon yeccii, naati ley kasu toon, tayi hoore Yaayaa,

²⁸ tummbi ley le'al, waddi, hokki suka debbo oon. Suka debbo oon du hokki inna mum.

²⁹ Nde taalibaaፎ Yaayaa been nannoo dum ndeen, ngari kooyi banndu makko nduun, ngatowi dum e saabeere.

No Iisaa nyaamniri worፎ ujunaaje njoyo e rewፎ e sukaaፎ

(Matta 14.13-21, Lukka 9.10-17, Yuhanna 6.1-14)

³⁰ Nulaaፎ been ngarti to Iisaa, kaalani dum ko ngadi duum e ko mbaajii duum fuu.

³¹ O wi'i be:

—En njaha nokkuure ferwunde, keፎon fowti-naade seeda.

Ko o wi'i noon duum wo saabe yaha-warta yimፎ na heewi doon, faa kanko e taalibaaፎ makko been, ፎe kungii heፎude fay no ፎe nyaamira.

³² Be njehi ፎe naatowi laana, ፎe peyyiti, ፎe toowti kamፎe tan e nokku perwudo.

³³ Yimፎ heewፎe nji'ii iፎe njaha, annditi to ፎe ponndii. Heewፎe yuuri e gure deen fuu, kenyanii to ፎe ponndii toon, arti ፎe yottaade.

³⁴ Nde o yaltunoo e laana kaan ndeen, o yi'i jamaa keewdo. O yurmii ፎe sanne, sabo iፎe nga'i

hono no baali di ngalaa duroowo ni. O heddii imo waajoo 6e kulle keewde.

³⁵ Nde hiirunoo ndeen, taalibaa6e been battitii mo, mbi'i:

—Joonin hiirii, katin du nokku o wo ladde 6olde.

³⁶ Mbi'aa jamaa o sankitoo e gure e nokkuuje 6adiide do faa coodowa ko nyaama.

³⁷ O jaabii 6e, o wi'i:

—Onon e ko'e moodon, kokkee 6e ko 6e nyaama!
Ndeen 6e yami mo, 6e mbi'i:

—Ndelle ada yidi min kooya buudi cardi keme didi min coodanowa 6e buuru ko 6e nyaama?

³⁸ Wakkati oon, o wi'i 6e:

—Noy foti buuruuje de njogidon? Njehee ndaarowee!

Nde 6e njahunoo 6e kumpitowii ndeen, 6e mbi'i mo:

—Buuruuje joy e liyyi didi min njogii.

³⁹ O yamiri taalibaa6e been njoyyinira jamaa oon feere feere dow hudo hecco.

⁴⁰ Be njoodorii feere feere, hemre hemre, e capande njoyo njoyo.

⁴¹ O hooyi buuruuje joy deen e liyyi didi diin, o tiggatii kammu, o yetti Laamdo. O heltii buuru oon, o hokki taalibaa6e makko peccana yim6e been. Hono noon liyyi didi diin du.

⁴² Be fuu 6e nyaami faa 6e kaari.

⁴³ Taalibaa6e been kawrunduri kedde buuru e liyyi deen, kebbini kandeeje sappo e didi.

⁴⁴ Nyaamu6e buuru oon been, fay wor6e tan ngadii hono ujunaaje njoyo.

*No Iisaa yaari dow ndiyam e koyde
(Matta 14.22-33, Yuhanna 6.15-21)*

45 Wakkati oon fu, Iisaa yamiri taalibaaɓe muudum naata laana kaan, ardoo dum peyyita njaha Baytisayda gere ooto maayo ngoon. Kanko du, o waynoo jamaa oon tafon.

46 Nde o seedunoo e jamaa oon ndeen, o yeenjowi dow waamnde faa o wada du'aare.

47 Nde jemma warnoo ndeen, tawi laana kaan ina woni hakkunde maayo toon, Iisaa tan heddii e leydi.

48 O sooyinii taalibaaɓe ɓeen ina cummba† ko mbaawi fuu, sabo wo ɓe hawrooɓe e henndu. Nde ɓadinoo weetude ndeen, o wari to maɓɓe imo yaha e koyde dow ndiyam ɗaam, faa o hesi faltaade ɓe.

49 Kaa nde ɓe njiinoo mo imo yaha e dow ndiyam ɗaam ndeen, ɓe cikki wo dum mbeelu, ɓe keddii iɓe mbaayda,

50 sabo ɓe fuu, nde ɓe njiinoo mo ndeen, nesiiji maɓɓe tayi. Wakkati oon Iisaa wi'i ɓe:

—Cellinee ɓerde mon! Wo miin. Taa kulee!

51 O naati laana kaan, o tawti ɓe, de henndu nduun darii. Dum haayinii ɓe sanne.

52 Be paamaayno haaynde nde Iisaa wadiri buuru oon ndeen, sabo ɓe wumɓe ɓerde.

*No Iisaa selliniri nyawɓe ley leydi Genesaret
(Matta 14.34-36)*

53 Be peyyiti maayo ngoon, ɓe njottii leydi Genesaret, ɓe ndarii doon.

54 Wakkati ɓe njalti e laana kaan ndeen, yimɓe ɓeen annditi mo,

---

† 6:48 Maanaa **sumbude** wo awyude faa adina laana yeeso ley ndiyam.

⁵⁵ cankitii e seraaji diin fuu, ina njowa nyawbe muβben e dow daddooji, ina ngadda nokku fuu do nani imo woni.

⁵⁶ Katin du do Iisaa tawaa fuu, gilla e ley gure faa e galluje faa e ladde, yimbe been ngaddan nyawbe muβben e taliyaaje, ina njaaroo mo o acca be meema fay si wo kommbol saaya makko. Meemudo ngol du fuu dadii.

7

Haala al'aada maamiraabe (Matta 15.1-9)

¹ Farisa'en e jannginoobe Tawreeta wobbe yuuruβe Urusaliima piilii Iisaa.

² Be nji'i taalibaaβe makko wobbe ina nyaamira juude tuunde, dum woni tawa lootiraay no tawaangal maβbe worri ni.*

³ Sabo Farisa'en e Alhuudiyankooβe fuu nyaamataa si lootaay juude muβben faa laaba, al'aada maamiraabe maβbe oon be njokki.

⁴ Si be ngartii luumo, be nyaamataa si be lootaaki. Ibe njogii al'adaaji goddi keewdi di be njokki, ko wa'i hono lawyude kore e potiije e taasaaje gadiraade njamndi.

⁵ Wakkati oon, Farisa'en e jannginoobe Tawreeta yami Iisaa, mbi'i:

—Dume wadi de taalibaaβe maa been ndewataa al'adaaji maamiraabe meeden, ina nyaamira juude tuunde?

⁶ O jaabii be, o wi'i:

---

* **7:2 lootugol juude ngol** haβaaki e ittude tuundi, wo faa joomum fonnditanoo diina ngol wadira.

—Annabi Esaaya woofaay fey nde sappinoo on.
Wo on munaafiki'en, hono no winndiraa:

«Lenyol ngol ina teddina kam e kundude muɓɓen,
ammaa berde muɓɓen ina mboddii kam.

⁷ Bolum ɓe ndewata kam.

Si goonga, janndeeji ɗi ɓe njannginta ɗiin wo
jamirooje yimɓe tan.»[†]

⁸ Iisaa jokkintini, wi'i:

—Odon acca jamirooje Laamɗo, de odon njokka
al'aadaaji yimɓe.

⁹ Odon calanoo yamiroore Laamɗo faa laaɓa, faa
keɓon ndarnon al'aada moodon!

¹⁰ Sabo Muusaa wi'i: «Teddin bammaa e inna
maa.»[‡] O wi'i katin: «Kududo bammum naa inna
mum, wareede laatoo jukkungo muudum.»[§]

¹¹ De onon le, odon mbi'a ina heya si neddo wi'ii
bammum naa inna mum: «Ko kaannoomi wal-
lirde ma duum wo *Korbaan*» (Korbaan ina fiirta
«Sadaka Laamɗo»).

¹² Ko mbi'oton noon duum, odon kada yimɓe
wallude baabiraabe muɓɓen naa inniraabe
muɓɓen katin.

¹³ Hono noon tosirton konngol Laamɗo e
al'aadaaji ɗi ndonundurton ɗiin. Katin du odon
ngada kulle keewde gaade noon.

Haala ko tuuninta neddo
(*Matta 15.10-20*)

¹⁴ Caggal duum, Iisaa nodditi jamaa oon, wi'i
ɗum:

—Kettindanee kam, on fuu, paamee:

¹⁵ Fay huunde naatataa e neddo de tuunina ɗum.
De wo ko yuurata ley neddo duum tuuninta ɗum. [

[†] 7:7 Esaaya 29.13.   [‡] 7:10 Wurtagol 20.12.   [§] 7:10 Wurtagol
21.17, Lewinkooɓe 20.9.

16 *]

17 Nde Iisaa seedunoo e jamaa oon de naatowi ley suudu ndeen, taalibaaɓe muudum been yami dum maanaa banndol ngol.

18 O wi'i ɓe:

—Onon du, on paamaay naa? On paamaay ko yuurata yaasin de naata e hunnduko neddo duum, wanaa duum tuuninta joomum?

19 Sabo dum naataay e bernde joomum. Wo reedu mum tan dum naati, woodi du dum yaltan.

E haalaaji diin Iisaa holliri nyaamdu fuu na laaɓi.

20 O wi'i katin:

—Ko wurtotoo e ley bernde neddo duum, wo kam tuuninta joomum.

21 Sabo e bernde neddo miilooji bondi yuurata, kam e fijirde e nguyka e war-hoore e

22 jeenu e eelgal e bonanda e jamba e golleeji terde cementiidi e muuyde bonde e mbonka e mawninkinaare e majjere.

23 Kujje bonde deen fuu e bernde yuurata, de tuunina neddo.

No debbo mo wanaa Alhuudiyanke goondiniri Iisaa

(Matta 15.21-28)

24 Iisaa dilli doon fonndii leydi Tirus. O jippii e suudu gomma. O yidaa fay gooto faama toon o woni, ammaa o waawaano suudaade.

25 Wakkati oon, debbo gomma mo binngel muudum dewel wondi e ginnaaru, nani haala

---

* **7:16** E dereeji 6ooydi, goddi ina beyda aaya 16: *Jom nowru fuu nana!*

makko ina haalee, wari hippii dakkol koyde makko.

²⁶ Debbo oon wanaa Alhuudiyanke, wo to Finiki ley leydi Siiriya o rimaa. O nyaagii Iisaa itta ginnaaru nduun e biyiiko oon.

²⁷ Kaa Iisaa wi'i mo:

—Accu sukaaʼbe been kaara tafon. Sabo hooyude nyaamdu sukaaʼbe de faddana dawaadi woodaa.

²⁸ Debbo oon jaabii mo, wi'i:

—Goonga Joomam, ammaa dawaadi doomooji du ina nyaama ko sukaaʼbe caamdinta duum.

²⁹ Wakkati oon, Iisaa wi'i mo:

—Saabe ko njaabidaa jaabu o, hootu, ginnaaru nduun wurtake e biya oon.

³⁰ O hooti, o tawi biyiiko oon ina fukkii dow leeso, ginnaaru nduun yaltii e muudum.

No Iisaa selliniri gorko paho mo haala muudum laabaa

³¹ Iisaa dilli leydi Tirus, rewi leydi Sidon, e leydi mbi'eteendi Galluje Sappo ndiin, warti maayo Galili.

³² O waddanaa gorko paho mo haala muudum laabaa, o nyaagaa o yowa junngo makko e dow muudum.

³³ Wakkati oon, Iisaa toowtini mo jamaa oon, watti kolli muudum e noppi makko, tutti, meemiri tutte deen demngal makko.

³⁴ Caggal duum, o tiggittii kammu, o uumi, o wi'i paho oon:

—*Efata!* (Dum na fiirta «Cukkitee!»)

³⁵ Wakkati oon, noppi gorko oon cukkitii, demngal muudum yoppaa, heddii ina haalira no woodiri.

³⁶ Iisaa yamiri yimbe been taa be kaalana huunde nde fay gooto. Ammaa fay ko o hadata be dow majjum, ibe beyda haalde dum.

³⁷ Dum haaynii be faa yottii kaaddi, ibe mbi'a:

—Golleeji makko fuu na mboodi. Imo faadintina faaduibe, imo muumdintina muumbe.

8

No Iisaa nyaamniri worbe ujunaaje nayo e rewbe e sukaabe
(Matta 15.32-39)

¹ Ley balde deen, jamaa keewdo hawriti katin. E ley ko be ngalaa ko be nyaama, Iisaa noddi taalibaaabe muudum been, wi'i dum'en:

² —Yimbe be ina njurminii kam, sabo hannden woni balde tati ibe ngondi e am, de be ngalaa ko be nyaama.

³ Si mi yoppii be koota tawee be nyaamaay, yobere libowan be dow laawol. Sabo woobe maabe yuurii to woddi.

⁴ Taalibaaabe makko been njaabii mo, mbi'i:

—Toy neddo hebata ko nyaamnata yimbe be ley ladde nde?

⁵ O yami taalibaaabe makko been, o wi'i:

—Noy foti buuruuje de njogidon?

Be mbi'i mo:

—Jeddi.

⁶ De o yamiri jamaa oon joodoo e leydi. O hooyi buuruuje jeddi deen, o yetti Laamdo, o heltii de, o hokki taalibaaabe makko been peccana jamaa oon. Be ngadiri noon.

⁷ Ibe njogii katin liyyoy pamaroy seeda. Iisaa yetti Laamdo dow makkoy, wi'i taalibaa6e muudum been pecca koy, kankoy du.

⁸ Be nyaami faa 6e kaari. Taalibaa6e been kawrunduri kedde deen. De keewi kandeeje jeddi.

⁹ Ibe ngada wor6e ujunaaje nayo. Caggal duum, Iisaa yoppi 6e,

¹⁰ naatidi e taalibaa6e muudum laana wakkati oon, feyyiti, yehi leydi Dalmanuuta.

*No Farisa'en pilorii maande
(Matta 16.1-4)*

¹¹ Farisa'en been ngari, puddi yeddundurde e Iisaa. Be ɲaarii mo o holla 6e maande yuuroore dow kammu faa 6e ndaartindoo mo.

¹² Iisaa uumi, wi'i:

—Dume wadi de yim6e jamaanu hannden o ina piloo holleede maande? Goonga kaalanammi on: fay maande wootere on ke6ataa!

¹³ Caggal duum, o seedi e ma66e, o naati laana kaan, o fonndii gere ooto maayo.

*Haala rabilla Farisa'en e Saduki'en
(Matta 16.5-12)*

¹⁴ Taalibaa6e been njeggiti yoo6aade buuru, si wanaa buuruwal gootal tan 6e njogii ley laana kaan.

¹⁵ Wakkati oon, o tindini 6e, o wi'i:

—Kakkilee, ndeentee e rabilla Farisa'en e mo Hirudus oon.

¹⁶ Taalibaa6e been ina kaalda ina mbi'a ko njoobaaki buuru duum wadi de o wi'iri noon.

¹⁷ Iisaa annditi ko 6e kaalata duum, wi'i 6e:

—Ko wadi de odon kaalda hakkunde moƴon on njoobaaki buuru? Yalla faa joonin on annditaay, on paamaay? Naa on wumbe berde?

¹⁸ Odon njogii gite, de on nji'ataa naa? Odon njogii noppi, de on nanataa naa? Yalla on micci-taaki

¹⁹ nde peccanmi worbe ujunaaje njoyo buuruuje joy ndeen, kandeeje foti kebbindon kedde deen?

Be njaabii mo, 6e mbi'i:

—Kandeeje sappo e dɔɔɔ.

²⁰ O yami 6e katin, o wi'i:

—Nde peccanmi worbe ujunaaje nayo buuruuje jedɔɔ ndeen, kandeeje foti kebbindon kedde deen?

Be njaabii mo, 6e mbi'i:

—Kandeeje jedɔɔ.

²¹ Ndeen o wi'i 6e:

—Faa joonin on paamaay naa?

No Iisaa wumtiniri bumdo ley Baytisayda

²² Be njottii Baytisayda. Doon yimbe ngaddani Iisaa bumdo, 6e nyaagii dum meema mo.

²³ O nanngi junngo bumdo oon, o yaari dum yaasin wuro ngoon. Caggal duum, o tutti e gite muudum, o yowi juude makko e muudum, o yami dum, o wi'i:

—Won ko nji'ataa naa?

²⁴ Bumdo oon feerti gite mum, wi'i:

—Mido yi'a yimbe, de iɓe nga'ani kam hono ledde jahooje ni.

²⁵ Iisaa yowi juude muudum e gite makko katin. Ndeen gorko oon feerti gite mum, tawi wumtii faa woodi, jiide muudum na laabi.

²⁶ Iisaa wi'i mo:

—Hootu, de taa njeccodaa ley wuro ngo.

*No Piyeer seedorii Iisaa woni Almasiihu
(Matta 16.13-20, Lukka 9.18-21)*

²⁷ Caggal duum, Iisaa e taalibaaɓe muudum pondii gure gonde dakkol Kaysariya Filipu. Dow laawol ngool, o yami ɓe:

—Moy yimɓe mbi'ata ngonumi?

²⁸ Be njaabii mo, ɓe mbi'i:

—Woɓɓe ina mbi'a wo a Yaayaa lootoowo lootalgal batisima. Woɓɓe ina mbi'a wo a annabi Iliyaasa. Woɓɓe du ina mbi'a wo a gooto e ley annabaaɓe ɓeen.

²⁹ O yami ɓe, o wi'i:

—Onon le, moy mbi'oton ngonumi?

Piyeer jaabii mo, wi'i:

—Wo a Almasiihu.

³⁰ Wakkati oon, o sappani ɓe sanne taa ɓe kaalana dum fay gooto.

No Iisaa sapporii maayde muudum e iirtagol muudum

(Matta 16.21-23, Lukka 9.22)

³¹ O fuddi faaminde ɓe:

—Ina tilsi Bii Neddo torree torraaji keewdi. Mawɓe yimɓe e hooreeɓe almaami'en e jannginoobe Tawreeta caloto mo. O warete, de gada balde tati fuu o iirtoto.

³² O haalani ɓe dum faa laaɓi, de Piyeer toowtini mo, fuddi felude mo dow haalaaji makko diin.

³³ Iisaa kaa, hucciti e taalibaaɓe muudum, ndaari ɓe, de feli Piyeer, wi'i:

—Woddam aan Seydaani! Sabo miilooji maa diin yuuraay to Laamdo, wo to yimɓe di yuuri.

*No Iisaa jokkirtee**(Matta 16.24-28, Lukka 9.23-27)*

³⁴ Caggal duum, o noddi jamaa oon e taalibaa6e makko 6een, o wi'i dum'en:

—Muuydo jokkude kam fuu, sela ndaarude hoore muudum, de hooya leggal muudum palaangal, jokka kam.*

³⁵ Sabo muuydo dannude yonki muudum, mursan ki. Ammaa mursudo ki saabe am e saabe Kabaaru Lobbo oon fu, dannan ki.

³⁶ Dume he6ude adunaaru ndu fuu nafata neddo si tawii mursii yonki muudum?

³⁷ Yalla ina woodi ko neddo waawi hokkitirde faa danna yonki muudum naa?

³⁸ Cemtirido kam miin e haalaaji am e ley jamaanu tuundo luttudo Laamdo o, miin, Bii Neddo du, mi semtiran dum nde ngartidoymi e maleyka'en seniibe e ley teddeengal Baaba am.

9

¹ O wi'i 6e katin:

—Goonga kaalanammi on: yoga e won6e do 6e maayataa tawee nji'aay laamu Laamdo ina warda e baawde.

*Haala waylitagol alhaali Iisaa**(Matta 17.1-13, Lukka 9.28-36)*

² Balde jeegom caggal duum, Iisaa yaadi e Piyeer e Yaakuuba e Yuhanna, o toowtidi e mu66en dow waamnde toownde, kam'en tan. Doon alhaali makko waylitii yeeso ma66e.

---

* **8:34** Maanaa *hooyude leggal palaangal* woni anniyaade mursude yonki mum hono no Iisaa ni.

³ Kaddule makko njalbi, ndawni far, faa dawni-noowo fay gooto waawaa rawninirde noon e adunaaru ndu.

⁴ Iliyaasa e Muusaa ɓangani ɓe, ina kaalda e makko.

⁵ Ndeen Piyeer wi'i mo:

—Moodibbo, gonal amin do ina woodi. Accu min ndarna hukumuuji tati: aan gooto, Muusaa gooto, Iliyaasa du gooto.

⁶ O anndaa ko o haalata, sabo kulol manngol naatii ɓe, kamɓe taalibaaɓe ɓeen.

⁷ Ruulde wari suddi ɓe. Daande yuuri e ley ruulde ndeen ina wi'a:

—O woni Biyam mo korsinmi. Kettindanee mo!

⁸ Wakkati oon, taalibaaɓe ɓeen yeewi gerejeji fuu, de nji'aay fay gooto si wanaa Iisaa tan.

⁹ E ley ko ɓe njippotoo waamnde ndeen duum, o yamiri ɓe taa ɓe kaalana fay gooto ko ɓe nji'i duum faa wakkati nde Bii Neddo iirtii e hakkunde maayɓe ndeen.

¹⁰ Be njaɓi konngol ngol, de ɓe keddii iɓe yamundura hakkunde maɓɓe dume woni maanaa iirtaade e hakkunde maayɓe.

¹¹ Caggal duum, ɓe yami mo, ɓe mbi'i:

—Dume wadi de jannginooɓe Tawreeta ina mbi'a tilay annabi Iliyaasa artoo Almasiihu warude?

¹² O jaabii ɓe:

—Goonga, Iliyaasa artoto warude tafon moyyintinoo huunde fuu. Ndelle ko wadi de Binndi diin mbi'i ina tilsii Bii Neddo torree torraaji keewdi, huyfinee?

13 Mido haalana on: Iliyaasa wariino, de 6e ngolli dum ko 6e muuyi fuu, hono no haala makko haaliraa e Binndi diin ni.

*No Iisaa selliniri suka gondudo e ginnaaru
(Matta 17.14-21, Lukka 9.37-43)*

14 Nde 6e ngartunoo to taalibaa6e heddinoo6e been fu, 6e nji'i jamaa keewdo ina fiilii dum'en, jannginoo6e Tawreeta been ina njeddundura e mu6ben.

15 Wakkati yim6e been nji'unoo Iisaa fu, dum haayinii 6e. Be ndoggi 6e nja6bowii mo.

16 O yami 6e, o wi'i:

—Dume njeddundurton e ma66e?

17 Gorko gooto ley jamaa oon jaabii mo, wi'i:

—Moodibbo, mi gaddando ma 6iyam gorko mo ginnaaru muumdiini.

18 Do ginnaaru nduun ummorii mo fuu, li6an mo e leydi, hunnduko makko ina wurtina nguufo, imo neryundura nyiye makko, o yooro kolon. Mi nyaagake taalibaa6e maa been ndiiwa ndu, de 6e kungii.

19 Iisaa wi'i yim6e been:

—Hey onon yim6e jamaanu hanndeejo 6e ngalaa goondinal! Faa ndey ngondammi e moodon? Faa ndey keddotoomi munyande on? Ngaddanee kam suka oon!

20 O waddanaa suka oon. Nde ginnaaru nduun yi'unoo Iisaa ndeen, dimmbi suka oon, li6i dum, heddi suka oon ina talloo e leydi, hunnduko muudum ina wurtina nguufo.

21 Iisaa yami baaba suka oon, wi'i:

—Gilla ndey dum he6i mo?

Baaba oon jaabii, wi'i:

—Gilla imo famdi.

²² Katin du wakkati fuu ginnaaru nduun ina liḡa mo ley yiite naa ley ndiyam faa halka mo. De si tawii won ko mbaawdaa fu, njurmodaa min, mballaa min!

²³ Iisaa wi'i mo:

—Si mido waawi mbiiḡaa? Huunde fuu ina waawi laatanaade goondindo.

²⁴ Wakkati oon, baaba suka oon yeewnii, wi'i:

—Mi goondinii, de wallam, sabo goondinde ina tiidi kam!

²⁵ Nde Iisaa yi'unoo jamaa oon ina dogga warde ndeen, sappani ginnaaru nduun e semmbe, wi'i ndu:

—Ginnaaru muumdinooru faadinooru, mido yamire mburtodaa e suka o, taa naatu mo abada katin!

²⁶ Ginnaaru nduun feekii, dimmbi suka oon semmbe, de yalti e makko. Heddi imo wa'i hono maayḡo, faa ko heewi e wonnooḡe doon been ina mbi'a o maayii.

²⁷ Ammaa Iisaa nanngi junngo makko, ummini mo tan, o darii.

²⁸ Caggal ḡuum Iisaa naati suudu de taalibaaḡe muudum been toowtidi e muudum, yami ḡum, mbi'i:

—Dume wadi de min kunngii riiwude ginnaaru nduun?

²⁹ O jaabii:

—Ginnaaru nduun, sii muudum riiwirtaake si wanaa du'aare.

Haala Iisaa diḡaba dow maayde muudum e iirtagol muudum

(Matta 17.22-23, Lukka 9.43-45)

30 Be ndilli doon, 6e ceeki leydi Galili. O yidaa fay gooto faama dum,

31 sabo imo waajoo taalibaa6e makko 6een. Imo wi'a dum'en:

—Bii Neddo wattete e juude yim6e. Be mbaran dum, de caggal balde tati fu, iirtoto.

32 Ammaa taalibaa6e 6een paamaay maanaa haala kaan, de kuli yamude mo du.

*Haala burdo teddude
(Matta 18.1-5, Lukka 9.46-48)*

33 Be njottii Kafarnahum. Nde 6e njippinoo suudu weerdude ma66e fu, o yami taalibaa6e makko, o wi'i:

—Dume njeddundurdon dow laawol?

34 Be ndeyyinii, sabo ko 6e njeddunduri dow laawol dey, wo moy woni burdo teddude hakkunde ma66e.

35 Ndeen Iisaa joodii, noddi taalibaa6e sappo e dido 6een, wi'i dum'en:

—Muuydo ardaade fuu, gada heddiibe 6een heedata, laatoo golloowo ma66e 6e fuu.

36 Caggal duum, o nanngi junngo cukalel gomma, o darni ngel yeeso ma66e, o mumbilii ngel, o wi'i 6e:

37 —Neddo fuu ja66iido cukalel gootel hono ngel e innde am, wo miin ja66ii. Katin du ja66iido kam fuu, wanaa miin tan ja66ii, ja66ake Nuldo kam oon du.

*Haala mo salaaki en fuu ina wondi e meeden
(Lukka 9.49-50)*

38 Yuhanna wi'i mo:

—Moodibbo, min nji'ii gorko gooto ina riiwra ginnaaji e innde maa, de min kađi mo, sabo o waldaa e meeden.

³⁹ Ammaa lisaawii:

—Taa kađee mo dūm, sabo fay gooto waawaa wadīrde kaayeeffijji e innde am, de sakitoo mbonkoo kam wakkati oon.

⁴⁰ Sabo mo salaaki en fuu ina wondi e meeden.

⁴¹ Goonga kaalanammi on: neddo fuu kokkudo on horde ndiyam saabe on yimbe Almasiihu, waasataa hebude mbarjaari muudum.

Haala ko luttinta yimbe

(Matta 18.6-9, Lukka 17.1-2)

⁴² Neddo fuu luttindo gootel e cukaloy goondinkoy kam koy, ko buri woodde e joomum wo hayre teddunde haabee e daande mum, faddee e maayo manngo.

⁴³ Si tawii junngo maa luttinte, tayu ngo. Naataa e nguurndam nduumiidam a nyakudo buri moyyande ma diina naatude e jahannama yiite nge nyifataa tawee a kibbudo. [

⁴⁴ *]

⁴⁵ Si tawii koyngal maa luttinte, tayu ngal. Naataa ley nguurndam nduumiidam tawee wo a nyakudo buri moyyande ma diina faddeede e yiite duumiinge tawee a kibbudo. [

⁴⁶ †]

---

* **9:44** E dereeji booydi, goddi ina beyda aaya 44: *Doon, gildi mum mbaatataa, yiite mum du nyifataa.* Ndaaree aaya 48. † **9:46** E dereeji booydi, goddi ina beyda aaya 46: *Doon, gildi mum mbaatataa, yiite mum du nyifataa.* Ndaaree aaya 48.

47 Katin du si yitere maa luttinte, ittu nde. Sabo naataa e laamu Laamdo a dokko buri moyyande ma diina paddedaa e jahannama a kibbudo.

48 Doon, «gildi muudum mbaatataa, yiite muudum du nyifataa.»‡

49 Yiite lamsinan mono fuu hono lamdam ni.

50 Lamdam wo huunde lobbere, de si dam selii lamsude, noy lamsinirton dam katin? Hakkunde moodon laatodon hono lamdam ni, ngondon e jam.

10

Haala ceergal

(Matta 19.1-12, Lukka 16.18)

1 Iisaa dilli doon, yehi leydi Yahuudiya, de feyyiti yehi lettugal gooruwol Urdun. Yimbe heewbe piilii mo, de imo waajoo dum'en katin hono no o woowrunoo ni.

2 Farisa'en wo66e ngari faa ndaartindoo mo, yami mo:

—Yalla ina daganii gorko seerude deekum naa?

3 O jaabii 6e:

—Dume Muusaa yamiri on?

4 Be njaabii, 6e mbi'i:

—Muusaa jabii si gorko na seera deekum fu, winnda talkuru ceergal de seera dum.*

5 Iisaa wi'i 6e:

—Wo saabe on yoorbe berde, duum wadi de Muusaa winndani on yamiroore nde.

6 Kaa gilla e fuddoode, «Laamdo tagii 6e, wadii 6e gorko e debbo.

---

‡ 9:48 Esaaya 66.24. * 10:4 Fillitagol Tawreeta 24.1.

⁷ Dum wadi de gorko yoppa inna mum e bammum, nanngundura e deekum,

⁸ Ɓe diɗo fuu Ɓe laato neddo gooto.»† Nii woni Ɓe nganaa diɗo katin, Ɓe Ɓanndu wooturu.

⁹ Ndelle, taa neddo sennda ko Laamdo hawrunduri.

¹⁰ Nde Ɓe kootunoo ndeen, taalibaaƁe makko Ɓeen yami mo haala majjum.

¹¹ O wi'i Ɓe:

—Si neddo seerii deekum de Ɓaŋi goddo fuu, jeenii.

¹² Hono noon du, si debbo seedii e gorum, de gorko goddo Ɓaŋi dum, debbo oon du jeenii.

No Iisaa barkiniri cukaloy

(Matta 19.13-15, Lukka 18.15-17)

¹³ YimƁe ina ngadda cukaloy to Iisaa, faa meema koy, de taalibaaƁe Ɓeen ndukani dum'en.

¹⁴ Nde o yiinoo dum ndeen, o Ɓerni, o wi'i taalibaaƁe Ɓeen:

—Accee cukaloy koy ngara to am. Taa kaɗee koy, sabo wo nannduƁe e makkoy Ɓeen njeyi laamu Laamdo.

¹⁵ Goonga kaalanammi on: mo jabiraay laamu Laamdo hono no cukalel ni fuu, naatataa dum.

¹⁶ Caggal duum, o mumbilii cukaloy koy, o yowi junngo makko e makkoy, o barkini koy.

No Iisaa e gorko jom jawdi ngaddi

(Matta 19.16-30, Lukka 18.18-30)

¹⁷ Nde Iisaa nanngunoo laawol fu, gorko gomma doggiri to makko, hofii yeeso makko, yami mo, wi'i:

---

† **10:8** Fudfoode 1.27, 2.24.

—Moodibbo lobbo, dume kaanumi wadude faa mi heba nguurndam nduumiidam?

¹⁸ Iisaa wi'i mo:

—Ko wadi de ada noddira kam lobbo? Lobbo walaa si wanaa gooto, oon woni Laamdo.

¹⁹ Ada anndi jamirooje: «Taa wadu war-hoore, taa jeenu, taa wujuu, taa seeda fewre, taa toonya, teddin inna maa e bammaa.»‡

²⁰ Gorko oon jaabii mo, wi'i:

—Moodibbo, mido hayba dum fuu gilla e cukaaku am.

²¹ Ndeen Iisaa ndaari mo, yidi mo, wi'i mo:

—Huunde wootere ina nyakani maa: yahu sonnoy ko njogidaa duum fuu, kokkaa ceede deen talkaabe. Ndeen, a heban mbarjaari dow kammu. De ngaraa, njokkaa kam.

²² Ammaa nde gorko oon nannoo haalaaji diin ndeen, balinii, dillidi e mettorgal, sabo o jom jawdi sanne.

²³ Iisaa yeewi gerejeji fuu de wi'i taalibaaɓe mum been:

—Naatugol joomiraabe jawdi ley laamu Laamdo ina tiidi koy!

²⁴ Haalaaji diin kaaynii taalibaaɓe been sanne. O beydi katin, o wi'i ɓe:

—Sukaabe am, naatude e laamu Laamdo ina tiidi koy!

²⁵ Sabo ngeelooba naata wudde battal ɓuri hoyude diina jom jawdi naata laamu Laamdo.

²⁶ Dum beydi haaynaade taalibaaɓe been, keddii ina yamundura hakkunde muɓɓen ina mbi'a:

—Ndelle, moy woni kisoowo?

²⁷ O ndaari ɓe, o wi'i:

‡ 10:19 Wurtagol 20.12-16.

—Yimbe mbaawanaa dum, ammaa Laamdo ina waawi. Sabo walaa fuu ko Laamdo waawanaa.

²⁸ Ndeen, Piyeer wi'i mo:

—Ndaar, minen min njoppii huunde fuu min njokkii ma!

²⁹ O jaabii dum, o wi'i:

—Goonga kaalanammi on: neddo fuu joppudo suudu muudum, naa sakiraaɓe muudum worɓe e rewɓe, naa inna mum, naa bammum, naa sukaaɓe mum, naa gese muudum saabe am e saabe Kabaaru Lobbo

³⁰ heɓan ko ɓuri dum kile hemre e aduna mo ngonden e muudum joonin o: joomum heɓan cuudi e sakiraaɓe worɓe e sakiraaɓe rewɓe e inniraaɓe e sukaaɓe e gese, o torrete du. E ley wakkati garoowo oon du, joomum heɓan nguurndam ndu-umiidam.

³¹ Ammaa ardiibe heewɓe laatoto gadaaɓe, gadaaɓe been du laatoto ardiibe.

Haala Iisaa tataɓa dow maayde muudum e iirtagol muudum

(Matta 20.17-19, Lukka 18.31-34)

³² Iɓe ngoni e laawol faa ɓe njaha Urusaliima. Iisaa na ardii ɓe, tawi taalibaaɓe been ina mbe-mmbii, jokkuɓe dum'en been du kullii. O noddi taalibaaɓe sappo e dido been, o fuddi haalande dum'en ko hewtata mo.

³³ O wi'i ɓe:

—Inani eden njaha Urusaliima. Doon Bii Neddo wattete e juude hooreeɓe almaami'en e jannginoobe Tawreeta. Be caroto mo sariya maayde, de ɓe ngatta mo e juude yimbe ɓe nganaa Alhu-udiya'en.

³⁴ Been njalnoro mo, tutta dow makko, piya mo dorri, mbara mo. De balde tati caggal majjum, o ummitoto.

*No Yaakuuba e Yuhanna nyaagorii Iisaa
(Matta 20.20-28)*

³⁵ Caggal duum, Yaakuuba e Yuhanna 6i66e Jebede been ngari to Iisaa, mbi'i dum:

—Moodibbo, won ko min njidi nyaagaade ma. Miden njidi ngadanaa min dum.

³⁶ O wi'i 6e:

—Dume njidudon mi wadana on?

³⁷ Be njaabii mo:

—Ndunanodaa min min njoododoo e maada, gooto gere nyaamo maa, gooto du gere nano maa e ley darja laamu maada.

³⁸ O jaabii 6e, o wi'i:

—On anndaa ko njaarotodon. Yalla odon mbaawi yardude horde mettunde nde njardammi ndeen, naa looteede lootagal batisima naawngal ngal looteteemi ngaal naa?

³⁹ Be njaabii mo, 6e mbi'i:

—Miden mbaawi.

O wi'i 6e:

—On njardan horde nde njardammi ndeen, on keban lootagal batisima ngal looteteemi ngaal.

⁴⁰ Ammaa joodaade gere nyaamo am naa gere nano am wanaa miin yamirta dum. Joodorde deen, wo 6e Laamdo moyyinani been njeji.

⁴¹ Nde taalibaabe sappo heddiibe been nannoo dum ndeen, bernani Yaakuuba e Yuhanna.

⁴² Iisaa noddi 6e fuu, wi'i:

—Odon anndi laamiiɓe leyɗe adunaaru ina laamorii dum'en doole. Mawɓe been du ina kolla yimɓe been baawɗe.

⁴³ Onon kaa, dum wadataa hakkunde moodon. Jiddo laataade tedduɗo hakkunde moodon fuu, ina haani laataade golloowo moodon.

⁴⁴ Katin du, jiddo ardaade e moodon fuu, ina haani laataade maccuɗo moodon, on fuu.

⁴⁵ Sabo fay Bii Neddo waraay faa gollanee, ammaa warii faa gollana yimɓe, de hokka yonki muudum faa laatoo coottitaari ndimɗinoori heewɓe.

*No Iisaa wumtiniri Bartime
(Matta 20.29-34, Lukka 18.35-43)*

⁴⁶ Be njottii Yeriko. Nde Iisaa yaltannoo ngaluure ndeen, kam e taalibaaɓe muudum e jamaa keewɗo, ɓe tawi bumɗo bi'eteedo Bartime ɓii Time ina joodii ina garbina dakkol laawol ngool.

⁴⁷ Nde o nannoo wo Iisaa Nasaraatuujo oon faltotoo doon ndeen, o fuddi yeewnaade imo wi'a:

—Iisaa, taan Daawda, yurmam!

⁴⁸ Yimɓe heewɓe ina njawana mo ina mbi'a o deyyinoo, ammaa o beydi yeewnaade sanne, imo wi'a:

—Taan Daawda, yurmam!

⁴⁹ Iisaa darii, wi'i:

—Noddee mo.

Ndeen, ɓe noddi bumɗo oon, ɓe mbi'i dum:

—Sellin ɓernde maa, umma! O noddii ma.

⁵⁰ O gurbitii, o faddi saaya makko, o wari to Iisaa.

⁵¹ Iisaa yami mo, wi'i:

—Dume njiddaa mi wadane?

Bumɗo oon jaabii mo, wi'i:

—Moodibbo, mi wumta.

⁵² Iisaa wi'i mo:

—Yahu, goondinal maa dannii ma.

Wakkati oon o wumti, o jokki Iisaa, i'be njaha dow laawol.

11

No Iisaa naatiri Urusaliima

(Matta 21.1-11, Lukka 19.28-40, Yuhanna 12.12-19)

¹ Ko Iisaa e taalibaa'be muudum badii Urusaliima duum, njottii Baytifaaji e Baytaniya dow waamnde wi'eteende Jaytun. Iisaa nuli taalibaa'be muudum d'ido,

² wi'i be:

—Njehee naatowee wuro wonngo yeeso moodon ngo. Wakkati oon fu, on tawan mola araawa nga fay gooto waddaaki abada ina ha'bbii. Ka'bbiton nga, ngaddon nga do.

³ Si goddo yamii on dume ngadoton nga, njaabodon mbi'on Joomii amin ina haajaa nga, de nultiran nga law.

⁴ Be njehi, be tawi mola ngaan ina ha'bbii yaasin dakkol dammbugal, be ka'bbiti nga.

⁵ Yoga e darinoobe doon been yami be:

—Dume ngolloton do? Ko wadi odon ka'bbita mola nga?

⁶ Be njaaborii been no Iisaa wiirunoo be noon. Been njoppi be.

⁷ Be njaarani Iisaa mola ngaan, be njowi saayaaji ma'bbe dow magga, o waddii.

⁸ Yimbe heewbe mbeerti saayaaji mu'bben dow laawol. Wo'bbe kelti licce ledde dakkol toon, mbeerti de e laawol ngool.

⁹ Ardiiḅe mo e heeduḅe gaḁa makko ḅeen na yeewnoo na mbi'a:

—Jettooje e barke ngoodanii gaḁo e dow innde Joomiraado!*

¹⁰ Barke woodanii laamu maami en Daawda, laamu ngarowu nguun! Jettooje ngoodanii Laamdo dow kammuuli!

¹¹ Iisaa hewti ley Urusaliima, naatowi suudu dewal mawndu nduun, de ndaari fuu ko woni ley mayru. Ammaa saabe hiirii, o yehi Baytaniya kanko e sappo e diḁo ḅeen.

*No Iisaa huḁiri yibbi
(Matta 21.18-19)*

¹² Jaango majjum, caggal ḅe ndawii Baytaniya, tawi imo yolbi.

¹³ O haccii yibbi mbilitinki, o yehi yeewoyde yalla imo tawra ki ḅiḅḅe. Nde o yottinoo ki ndeen, o tawaay e makki si wanaa haakorooji. Sabo wakkati oon wanaa wakkati rimugol yibbe.

¹⁴ O wi'i yibbi kiin:

—Taa fay gooto nyaama ḅiḅḅe maa abada katin! Taalibaaḅe makko ḅeen nani ḁum.

*No Iisaa riiwri luumotooḅe ley suudu dewal mawndu
(Matta 21.12-17, Lukka 19.45-48, Yuhanna 2.13-22)*

¹⁵ Nde ḅe njottinoo Urusaliima fu, Iisaa naati taliyaare suudu dewal mawndu nduun, de fuḁḁi riiwude soodoḅe e soottoḅe wonḅe ley toon. O liḅi taabaaje weccoḅe ceede e joodorḁe soottoḅe buugaali.

---

* **11:9** Jabuura 118.25-26.

16 O accaay fay gooto rewi ley taliyaare suudu dewal mawndu nduun ina ronndii gineeji.

17 Ndeen o waajii 6e:

—Yalla wanaa ina winndaa: «Suudu am inndirte suudu wadirdu du'aare lenyi fuu!»† Onon kaa, on ngadii ndu suudirdu yanoobe.‡

18 Hooree6e almaami'en e jannginoobe Tawreeta nani dum, pili no mbardata mo. Be kuli mo, sabo waaju makko oon naatii jamaa oo sanne.

19 Nde hiirnoo fu, kanko e taalibaa6e makko, 6e njalti ngalluure ndeen.

Haala du'aare wondunde e goondinal
(Matta 21.20-22)

20 Fajiri jaango majjum, i6e paltoroo to yibbi kiin toon, 6e nji'i ki yoorii kolon faa yottii dadi.

21 Piyeer miccitii, wi'i mo:

—Moodibbo, ndaar! Yibbi ki kudunodaa kiin yoorii.

22 Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Ngoondinee Laamdo!

23 Goonga kaalanammi on: neddo fuu biido waamnde nde: «Doofa, saamoy ley maayo», si sikkitiraay ley bernde muudum, de goondini ko wi'i duum laatoto fu, wadante dum.

24 Dum wadi de mido wi'a on: ko naaridon e ley du'aare fuu, ngoondinee on ke6ii dum, ndeen on ngadante dum.

25 Nde ndaridon faa ngadon du'aare fuu, si won gadunoodo on huunde fu, njaafodon dum, faa

† 11:17 Esaaya 56.7. ‡ 11:17 Yeremiya 7.11.

Baaba moodon gondo dow kammu oon yaafanoo on hakkeji moodon onon du. [

26 §]

*Yamol dow toy baawde Iisaa yuuri
(Matta 21.23-27, Lukka 20.1-8)*

27 Be ngarti Urusaliima katin. E ley ko o yiil-totoo ley suudu dewal mawndu duum, hooree6e almaami'en e jannginoobe Tawreeta e maw6e battitii mo

28 yami mo:

—Laamu nguye hokki ma baawde gollude ko ngollataa dum? Moy hokki ma laawol ngollaa dum?

29 Iisaa wi'i 6e:

—Mi yaman on huunde wootere. Njaabodon kam, de mi haalana on kokku6o kam laawol mi golla ko ngollammi duum.

30 Lootagal batisima Yaayaa ngaal, to Laamdo yuuri naa to yim6e? Njaabee kam!

31 Be ndawridi hakkunde ma66e, 6e mbi'i:

—Si en mbi'ii to Laamdo, o yaman en ndelle ko wadi de en ngoondinaay Yaayaa?

32 Yalla en mbi'an to yim6e naa?

I6e kula yim6e been sabo 6e fuu i6e njogorii Yaayaa wo annabaajo goongaajo.

33 Be njaabii Iisaa, 6e mbi'i:

—Min anndaa.

Iisaa wi'i 6e:

—Haya miin du, mi haalantaa on baawde deye ngollirammi ko ngollammi duum.

---

§ 11:26 E dereeji 6ooydi, goddi ina beyda aaya 26: *Kaa si on njaafataako, Baaba mon gondo dow kammu oon du yaafataako hakkeji moodon.*

12

Banndol haala remoobe bonbe (Matta 21.33-46, Lukka 20.9-19)

¹ Iisaa fuddi haalude, banndani 6e, wi'i:

—Neddo gomma wadii ngesa cabiije. O fiiltini nga hoggo, o wasi luggere 6oosirde, o nyi6i suudu toowndu faa o haynoo ko warata e ngesa ngaan. Caggal ɗuum, o halfini nga remoobe, de o wadi jahaangal.

² Nde 6oreede cabiije yottinoo fu, o neli golloowo makko to remoobe been toon, 6e ngaddana mo ngedu makko e 6i66e cabiije deen.

³ Be nanngi nelaado oon, 6e piyi dum, 6e njeccini dum juude 6ole.

⁴ O neli e ma66e golloowo makko goddo. Be kuyfini dum, 6e eli dum.

⁵ O neli katin golloowo tata6o, de 6e mbari dum. Wo66e heew6e nuliraama hono noon: 6e piyi wo66e, 6e mbari wo66e.

⁶ Joonin kaa gooto tan o heddorii, 6iyiiko korsudo oon. Sakitii o neli oon du e ma66e, o wi'i: «Be njaagoto 6iyam oon.»

⁷ Ammaa remoobe been mbi'unduri hakkunde mu66en: «O woni donoowo oon. Ngaree mbaren mo, faa kewten ngesa ngaan!»

⁸ Be nanngi 6iddo oon, 6e mbari dum, 6e paddi dum to gada ngesa toon.

⁹ Joonin le, noy jom ngesa oon wadata? O waran, o halka remoobe been, o halfina ngesa ngaan wo66e.

¹⁰ Yalla on njanngaay ko winndaa ley Binndi ɗiin ɗuum naa?

«Hayre nde nyi6oo6e been calii ndeen,

wo kayre laatii hoore nyimngo ngoon.

11 Dum wo golle Joomiraado,

wo dum haaynde e jiide meeden!»*

12 Hooree6e Alhuudiyankoo6e pili no nanngira Iisaa, sabo 6e paamii banndol ngol wo kam6e sappii. De 6e cuusaay jamaa oon. Be njoppi mo, 6e ndilli.

Haala yobugol lampo

(Matta 22.15-22, Lukka 20.20-26)

13 Hooree6e 6een neli e makko Farisa'en wo66e e daraniibe Hirudus faa ke6a tuufira mo e konngol makko.

14 Be ngari, 6e mbi'i mo:

—Moodibbo, miden anndi a goongante. A hulataa fay gooto, sabo a burdintaa yim6e, ada jannginira laawol Laamdo ngol goonga. Yalla ina dagii min kokka kaananke Roma mawdo oon lampo naa dagaaki? Min kokka mo naa taa min kokka mo?

15 Ammaa Iisaa annditii naafikaaku ma66e. O wi'i 6e:

—Dume wadi de odon tuufina kam? Ngaddanee kam mbuudu cardi faa mi yi'a dum.

16 Be ngaddani mo. O yami 6e:

—Natal moy e innde moy woni do?

Be mbi'i mo:

—Kaananke Roma.

17 Ndeen o jaabii 6e, o wi'i:

—Ndelle kokkee kaananke Roma ko jeyi, kokkon Laamdo du ko jeyi.

Ko Iisaa jaabii duum haaynii 6e sanne.

---

* 12:11 Jabuura 118.22-23.

*Haala ummital maaybe
(Matta 22.23-33, Lukka 20.27-40)*

18 Saduki'en wo66e ngari to makko. Kam'en ngonni yeddoobe ummital. Be yami mo, 6e mbi'i:

19 –Moodibbo, Muusaa yamirii en si neddo banji debbo, maayii tawii hebaay biddo fu, minyum naa mawnum dewla debbo joppaado oon faa hebana maaydo oon beyngu.†

20 Wadii rimdaabe njeddo. Arandeejo oon banji debbo de maayi, hebaay biddo.

21 Dida6o oon dewli debbo oon, kam du maayi hebaay biddo. Tata6o oon du wadi hono noon.

22 Hono nii njeddo been fuu banjiri mo, kebaay biddo. Caggal ma66e 6e fuu, debbo oon du maayi.

23 Ndelle, nyannde ummital, moy e ma66e laa-totoo goroo debbo oon? Sabo 6e njeddo fuu 6e banjino mo.

24 Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—On woofube, on anndaa Binndi diin, on an-ndaa baawde Laamdo du.

25 Sabo si maaybe ummitake fu, wor6e banjataa, rew6e banjataake. Be laatoto hono maleyka'en won6e dow kammu been ni.

26 Woodi, ko maaybe ummitotoo duum, on njan-gaay e dewtere Muusaa ley taariki wuumoore hu66oore, hono no Laamdo haaldiri e makko, wi'i: «Miin woni Laamdo Ibrahiima, Laamdo Isiyaaka, Laamdo Yaakuuba»?‡

† 12:19 Fillitagol Tawreeta 25.5. ‡ 12:26 Wurtagol 3.6, 15-16.

²⁷ Laamdo wo Laamdo wuurbe, wanaa Laamdo maaybe. § On mboofii sanne.

Haala yamiroore burnde semmbe
(Matta 22.34-40, Lukka 10.25-28)

²⁸ Jannginoowo Tawreeta gooto battitii Iisaa, tawi naniino jeddi maβbe, e no o jaaborii Saduki'en been faa woodi, yami mo:

—E jamirooje deen fuu, ndeye buri manngu?

²⁹ Iisaa jaabii mo:

—Burnde fuu manngu e jamirooje deen wo nde do: «Hettinda Israa'iila, Laamdo Joomiraado meeden oon tan woni Joomiraado.

³⁰ Yidir Laamdo Joomiraado maa e bernde maa fuu e yonki maa fuu e hakkillom maa fuu e semmbe maa fuu.»*

³¹ Didaberde ndeen wo hono mayre, kayre woni: «Njidiraa gondo maa no njidirdaa hoore maa ni.»† Walaa fuu yamiroore burnde didi deen manngu.

³²⁻³³ Jannginoowo Tawreeta oon wi'i mo:

—Moodibbo! A haalii goonga ko mbiidaa Laamdo tan woni Joomiraado, katin du Laamdo goddo walaa si wanaa kanko. E yidirde Laamdo e berndem fuu e hakkillom fuu e semmbem fuu, e yidirde gondo mum hono no yidiri hoore mum ni, kanjum buri sadakaaji duppeteedi e kirsamaaji fuu! Haala maa ina selli sanne.

³⁴ Nde Iisaa yi'unoo o jaaborake hakkilantaaku ndeen, wi'i mo:

—A woddaa e laamu Laamdo.

---

§ **12:27** Gilla e jamaanu Muusaa tawi Ibrahiima e Isiyaaka e Yaakuuba maayii gilla ko 6ooyi. Ko Laamdo wi'i wo Laamdo maβbe duum, holli i6e mbuuri. * **12:30** Fillitagol Tawreeta 6.4-5.

† **12:31** Lewinkooβe 19.18.

Caggal ðuum, fay gooto suusaay yamude Iisaa yamde godde katin.

Haala Almasiihu e Daawda
(Matta 22.41-46, Lukka 20.41-44)

³⁵ Nde Iisaa waajotoo ley suudu dewal mawndu ndeen, wi'i:

—Noy jannginooፎe Tawreeta ፎeen mbaawri wi-ide Almasiihu oon wo taan Daawda?

³⁶ Sabo Daawda e hoore muudum wi'irii Ruuhu Ceniido:

«Joomiraado wi'i Joomam:

Jooda gere nyaamo am,

faa mi wada njaabaa wayፎe ma.»‡

³⁷ Daawda e hoore muudum ina noddira Almasiihu oon «Joomam». Ndelle, noy o laatortoo taanum?

No Iisaa feliri jannginooፎe Tawreeta
(Matta 23.1-36, Lukka 20.45-47)

Jamaa keewdo ina hettindanii Iisaa e seyo.

³⁸ E ley waajagol makko ngool, o wi'i ፎe:

—Tinnee e jannginooፎe Tawreeta yidube yi-ilodaade e saayaaji mawdi e jowteede jowtaali teddudi ley luumooji,

³⁹ foodantooፎe joodorde burde teddude ley cuudi baajordi e nokkuuje teddude to nyaamduuji.

⁴⁰ Iፎe nyaama jawdi rewፎe talkaaፎe ፎe goriraaፎe muፎben maayi, de ፎe njuutina du'aawuuji maፎፎe faa ፎe nanndinkinoo e lobbuፎe. Kamፎe, jukkungo naawngo burata jippineede dow muፎben.

Haala sadaka debbo talkaajo
(Lukka 21.1-4)

---

‡ 12:36 Jabuura 110.1.

⁴¹ Iisaa joodii hucciti e keesu suudu dewal mawndu nduun, yi'i no jamaa oon wattirta kaalisi e keesu oon noon. Joomiraaḅe jawdi heewḅe ngatti kaalisi keewḁo ley keesu oon.

⁴² Ndeen debbo talkaajo mo gorum maayi wari, watti buudi didi.

⁴³ Iisaa noddi taalibaaḅe muudum ḅeen, wi'i dum'en:

—Goonga kaalanammi on: ko debbo talkaajo o watti e ley keesu duum ḅuri ko ḅeen fuu ngatti duum.

⁴⁴ Sabo ḅe fuu, wo ko bonnantaa ḅe fay huunde tan ḅe ngatti. Ammaa debbo o kaa, e ley talkaaku muudum watti haddi ko joginoo faa wuurda duum fuu.

13

Haala halkere suudu dewal e sifaaji timmoode adunaaru

(Matta 24.1-14, Lukka 21.5-19)

¹ Nde o wurtotonoo suudu dewal mawndu ndeen, taalibaaajo makko gooto wi'i mo:

—Moodibbo, ndaar, kaaye de e nyimngo ngo fuu no ḅardiri!

² Iisaa jaabii mo, wi'i:

—A yi'ii nyimngo ngo no foti mawnude naa? Fay hayre wootere heddataako ḁo ina yowii dow wonnde. Fuu wurjinte.

³ O joodowii dow waamnde wi'eteende Jaytun, o hucciti e suudu dewal mawndu nduun. Piyeer e Yaakuuba e Yuhanna e Andire toowtidi e makko, yami mo, mbi'i:

⁴—Anndin min nde dum wadata. Maande ndeye hollata wadugol kulle deen fuu?

⁵ Iisaa jaabii 6e wi'i:

—Ndeentee taa fay gooto wosina on e goonga.

⁶ Heew6e ngardan e innde am, ina mbiitoo: «Miin woni kanko.» Be mbosinan yim6e heew6e.

⁷ Si on nanii kabaaru woldeeji 6adiidi, si on kaalanaama woldeeji bod6udi, taa kulee. Ina tilsi dum wada, de dum wanaa timmoode tafon.

⁸ Lenyol habdan e lenyol, laamu habdan e laamu, leydi dimmboto e nokkuuje feere feere, rafooji du ngadan. Dum fuu laatoto hono fud6oode 7atawere beynoowo ni.

⁹ Ndeenee ko'e moodon, sabo yim6e njaaran on to carorde, on piyete ley cuudi baajordi. Be ndarna on yeeso hooree6e e kaanankoo6e saabe am, faa laatanodon kam seede6e yeeso ma66e.

¹⁰ Ina tilsi Kabaaru Lobbo oon waajee lenyi diin fuu tafon.

¹¹ Nde 6e njaarii on faa 6e kokkitira on, taa mbe-mbedon dow ko kaaloton. Nde wakkati majjum wari fuu, on ke6an ko kaalon. Sabo wanaa onon kaalata, wo Ruuhu Ceniido haalata.

¹² Neddo hokkitiran sakiike muudum waree, baabiiwo du hokkitiran 6iyum. Bi66e ummanto saaraa6e mu66en, ngada faa 6e mbaree.

¹³ Yim6e fuu mbanyan on saabe am. Ammaa tinnitiido faa yottii timmoode fu, kam hisintee.

*Haala torra mawdo e gartol Almasiihu
(Matta 24.15-31, Lukka 21.20-28)*

14 Wakkati waran nde nji'oton «huunde nyid-diniinde bonnoore»* ina woni do haanaa wonde.† (Janngudo dum fuu, faama maanaa majjum.) Ndeen, tawaabe ley Yahuudiya fuu ndoggira baamle.

15 Tawaado dow suudu, taa jippoo fey de wi'a naatan faa hooya huunde ley suudu muudum.

16 Tawaado ngesa, taa yeccoo faa hooyowa saaya muudum.

17 Kay, debereedu'en e musinteebe njaran torra ley balde deen!

18 Naaree Laamdo taa dum wada wakkati dab-bunde.

19 Sabo ley balde deen torra wadan mo hono muudum wadaay gilla fuddoode adunaaru ndu Laamdo tagi nduun faa joonin, woodi du hono muudum wadataa abada katin.

20 Sini Joomiraado rabbindinaayno balde deen, fay gooto hisataano. Ammaa o rabbindinirii de saabe subaabe makko been.

21 Wakkati oon, si goddo wi'ii on: «Ndaaree! Inan Almasiihu do», naa «Inani mo to», taa ngoondinee.

22 Sabo almasiihu'en fewreebe e annabaabe fewreebe bangowan, ngada maandeeji e kaayeeffi-iji faa majjina fay subaabe been, si na laatoo.

23 Ndelle, kakkilon! Mi haalanii on huunde fuu gilla dum waraay.

24 —Ammaa e ley balde deen, caggal torra oon, naange nibban, lewru selan yaynude,

---

* **13:14** Daniyiila 9.27, 11.31, 12.11. † **13:14** Do Iisaa haali ko annabi Daniyiila sappinoo: kaananke gooto wattan tooru e ley suudu dewal mawndu Alhuudiyankooŋe. Ko o sappinoo dum wadii gilla Iisaa rimaaka. Joonin Iisaa wi'i hono majjum wartan katin.

²⁵ koode kammu caaman, kulle gonde dow kammu deen ndimmboto.‡

²⁶ Wakkati oon, Bii Neddo oon yi'ete ina wara e duule,§ ina warda e baawde mawde e teddeengal.

²⁷ O nulan maleyka'en makko lettugal e gorgal, hordoore e sobbiire, kawrundura subaabe makko been gilla to adunaaru fuddi faa to haadi.

Banndol dow yibbi

(Matta 24.32-35, Lukka 21.29-33)

²⁸ Ekitee ko yibbi hollata: si licce makki keyditii, haakorooji makki mbilitii, odon anndi ndunngu badake.

²⁹ Noon du, si on nji'ii kulle deen ina ngada, annditon wakkati oon badake, ina woni e dammbugal galle.

³⁰ Goonga kaalanammi on: jamaanu o timmataa tawee kulle deen fuu ngadaay.

³¹ Kammu e leydi timman, de haalaaji am kaa timmataa abada.

No fay gooto anndiraa timmoode si wanaa Laamdo

(Matta 24.36-44)

³² Kaa nyalaande ndeen e wakkati oon fay gooto anndaa dum. Wanaa maleyka'en wonbe dow kammu, wanaa Biddo oon. Walaa anndudo dum si wanaa Baabiiwo oon.

³³ Kakkilee, tinnodon e majjum, sabo on anndaa wakkati mo o warata.

³⁴ Idum wa'i hono gorko cegiliido faa dilla, yalti suudu muudum, hokki maccube mum mono fuu

---

‡ 13:25 Esaaya 13.10, 34.4, Jowiila 2.10. § 13:26 Daniyiila 7.13.

golle mum, yamiri doomoowo dammbugal oon tinnoo dooma.

³⁵ Ndelle, kakkilon, sabo on anndaa nde jom galle oon wartata: ina waawi laataade kiiral naange, naa hakkunde jemma, naa wakkati nde dontooje njoggata, naa fajiri.

³⁶ Taa o juha on de o tawa odon daanii!

³⁷ Ko kaalanammi on duum, mido haalana yimbe fuu: kakkilon!

14

*No mawbe diina ndawriri faa nannga Iisaa
(Matta 26.1-5, Lukka 22.1-2, Yuhanna 11.45-53)*

¹ Balde didi keddanii iidi Faltagol e iidi buuru mo wattaaka rabilla. Hooreebe almaami'en e jannginooebe Tawreeta pili nanngirde Iisaa e hiila faa keba mbara dum.

² De be mbi'i:

—Taa ngaden dum ley iidi ndi de yimbe muurta.

*No debbo joordi nebbam uurdam dow Iisaa
(Matta 26.6-13, Yuhanna 12.1-8)*

³ Wakkati oon Iisaa ina woni ley Baytaniya, do suudu Simon noddirteedo ceppindo oon. O joodii faa o nyaama. Debbo gomma naati ina jogii faandu nebbam laabudam, uurdam, tiidudam coggu sanne. Debbo oon heli faandu nduun, joori nebbam daam dow hoore makko.

⁴ Yoga e wonnoobe toon been mettaa, mbi'unduri hakkunde mubben:

—Dume saabii de nebbam daam bonniraa ni?

⁵ Idam waawnoo sonneede ko buri buudi cardi keme tati, de hokkee talkaabe!

Heddii ibe pela debbo oon.

⁶ Ammaa Iisaa wi'i:

—Celee mo! Ko wadi de odon torra mo? O gollanii kam gollal lobbal.

⁷ Si goonga, talkaaፎ ina tawdee e moodon wakkati fuu, nde muuydon fuu odon mbaawi wadande dum'en moyyere. De miin kaa, mi taw-dataake e moodon wakkati fuu.

⁸ O wadii ko o waawi: o joorii nebbam uurdam dam dow banndu am faa mi segilanoo saabeere.

⁹ Goonga kaalanammi on: do Kabaaru Lobbo waajaa e adunaaru ndu fuu, ko debbo o wadii dum fillitete, faa o miccitee.

No Yahuuda jamborii Iisaa

(Matta 26.14-16, Lukka 22.3-6)

¹⁰ Yahuuda Isikariyotto, gooto e taalibaaፎ sappo e dido ፎeen, yehi to hooreeፎe almaami'en faa watta Iisaa e juude muፎፎen.

¹¹ Nde ፎe nannoo dum ndeen, ፎe ceyii, ፎe aadii ፎe njoፎan mo ceede. Wakkati oon, imo fiya dabare no o jambortoo Iisaa.

No Iisaa wadiri hiraande iidi Faltagol e taalibaaፎe muudum

(Matta 26.17-30, Lukka 22.7-23, Yuhanna 13.21-30)

¹² Nyannde arande iidi buuru mo wattaaka rabilla, nde ፎe kirsata dammuuli iidi Faltagol ndeen, taalibaaፎe Iisaa yami dum, mbi'i:

—Toy njiddaa min njaha min cegilanowe hiraande iidi Faltagol ndeen?

¹³ O nuli taalibaaፎe makko dido, o wi'i dum'en:

—Njehee ngalluure toon, on kawran toon e gorko ina ronndii loonde ndiyam. Njokkon dum.

14 Suudu ndu o naati fuu, mbi'on jom galle oon: «Moodibbo yamii suudu nduye nyaamdata e taalibaaɓe mum ɓeen hiraande iidi Faltagol?»

15 O hollan on suudu sooro mawndu moyyinaandu. Wo dow toon cegilantodon en hiraande ndeen.

16 Taalibaaɓe diɗo ɓeen njehi, naatowi ngalluure ndeen, ɓe tawri hono no o wi'iri ɓe noon. Toon ɓe cegilanii hiraande iidi Faltagol ndeen.

17 Nde hiirnoo fuu, Iisaa wardi e sappo e diɗo ɓeen.

18 Wakkati ɓe njoodiɗoo iɓe nyaama fu, Iisaa wi'i:

—Goonga kaalanammi on: gooto moodon jamboto kam, imo nyaamda e am joonin.*

19 Dum laatanii ɓe kaɓɓu-ko'u, ɓe puɗɗi yamirde mo gooto gooto, iɓe mbi'a:

—Kori wanaa miin?

20 O jaabii ɓe, o wi'i:

—Wo gooto moodon, onon sappo e diɗo ɓe, cuuwidiɗo e am junngo e le'al ngal.

21 Tilay Bii Nedɗo yoppira adunaaru no haaliraa ley Binndi diin ni. Ammaa bone woodanii jambotoɗo Bii Nedɗo oon! Gorko oon, si rimaakano fey ɓuri woodde e muudum!

22 Nde ɓe nyaamannoo ndeen, Iisaa hooyi buuru, yetti Laamɗo, heltii, hokki ɓe, wi'i:

—Njabee, dum wo ɓanndu am.

23 Caggal duum, o hooyi horde cabijam, o yetti Laamɗo, o hokki ɓe, ɓe fuu ɓe njari.

24 O wi'i ɓe:

---

* 14:18 Jabuura 41.10.

—Dum wo yiyyam am, tabintinoojam amaana Laamdo, ndufeteedam saabe heewbe.

²⁵ Goonga kaalanammi on: mi yarataa cabijam katin si wanaa nyannde njaroyimi kesam e ley laamu Laamdo.

²⁶ Caggal be njimii Jabuura,† be njalti, be njehi dow waamnde wi'eteende Jaytun.

*No Iisaa sapporii Piyeer wi'an anndaa dum
(Matta 26.31-35, Lukka 22.31-34, Yuhanna 13.36-38)*

²⁷ Iisaa wi'i be:

—On fuu on njoppa kam, sabo ina winndaa: «Mi fiyan duroowo piide maayde, de baali diin cankitoo.»‡

²⁸ Ammaa caggal mi iirtake, mi artoyto on Galili.

²⁹ Piyeer wi'i mo:

—Fay si be fuu be njoppi ma, miin kaa mi yop-pataa ma.

³⁰ Iisaa wi'i mo:

—Goonga kaalanammaami: jemma hannden o pay, fadde ndontoori e joggude kile didi a wi'an a anndaa kam kile tati.

³¹ De Piyeer haali, tekkini daande, wi'i:

—Fay si tilsi mi maaydan e maada, abada mi wi'ataa mi anndaa ma.

Taalibaa be been fuu mbi'i hono noon.

*No Iisaa nyaagorii Laamdo ley Geccemane
(Matta 26.36-46, Lukka 22.39-46)*

³² Be njottii nokku bi'eteedo Geccemane, de Iisaa wi'i taalibaa be muudum been:

—Njoodee do, faa mi wadowa du'aare.

---

† 14:26 Al'aada Alhuudiyankoo be woni yimude jimi Jabuura 115-118 wakkati hiraande iidi Faltagol. ‡ 14:27 Jakariyaa 13.7.

³³ O yaadi e Piyeer e Yaakuuba e Yuhanna. Bernde makko fuddi maatude kulol e kaadeefi.

³⁴ O wi'i 6e:

—Mettorgal ina mawni e am sanne faa ina nesa warude kam. Keddee do, ndoomee, kakkilee.

³⁵ O toowti seeda, o hippii e leydi, o du'ii yalla imo dada e wakkati naawdo oon si na laatoo.

³⁶ O wi'i:

—Abba! Afa waawi huunde fuu, woddinam horde torra nde. Ammaa taa laatoo ko muuyumi, dum laatoo ko muuyudaa.

³⁷ O warti, o tawi i6e daanii. O wi'i Piyeer:

—Simon, a daani naa? A walaa semmbe doomude fay haddi wawtu gooto naa?

³⁸ Kakkilee, ndu'ee, faa taa on njarribe. Sabo hakkillo ina heewi anniya lobbo, ammaa terde ina lokkidi.

³⁹ O yehi katin, o du'orii no arande ni.

⁴⁰ O warti, o tawi 6e daantake, sabo doyngol ma66e na teddi sanne. Be kunngii anndude ko 6e njaabotoo mo.

⁴¹ O warti tata6erde, o wi'i 6e:

—Faa joonin on daani, odon nootta naa? Heyii. Wakkati oon warii. Joonin, Bii Neddo wattete e juude luttu6e.

⁴² Ummee njehen! Inan jambotoodo kam oon ina battitii.

No Iisaa nanngiraa

(Matta 26.47-56, Lukka 22.47-53, Yuhanna 18.3-12)

⁴³ O tilaaki e haalde dum, de Yahuuda, gooto e sappo e dido 6een, yottii ina wondi e yim6e heew6e jogi6e kaafaaje e cabbi. Wo 6e nulaabe hooree6e almaami'en, e jannginoo6e Tawreeta, e maw6e.

⁴⁴ Jambotoodo mo oon hokkiino 6e filnde, wi'i:
 —Mo mucciimi fu, oon woni kanko. Nanngon
 dum, njaaron dum kawjodon dum.

⁴⁵ Yahuuda yottii tan, 6attitii Iisaa, wi'i dum:

—Moodibbo!

O muccii dum.

⁴⁶ Ndeen 6e tuggi juude ma66e dow Iisaa, 6e nan-
 ngi dum.

⁴⁷ Gooto e darinoobe doon been, soorti kaafaahi
 muudum, soppi maccudo Almaami Mawdo, tayi
 nowru muudum.

⁴⁸ Iisaa wi'i 6e:

—On ngardii e kaafaaje e cabbi hono wo mi
 ardiido muurtere naa?

⁴⁹ Nyannde fuu mido wondunoo e moodon ley
 suudu dewal mawndu nduun mido waajoo, de on
 nanngaay kam. Ammaa tilay ko Binndi diin mbi'i
 duum tabita.

⁵⁰ Ndeen, taalibaabe been fuu njoppi mo,
 ndoggi.

⁵¹ Jokolle mo 6ornaaki na waanii disaare tan,
 jokki mo. Be nanngi dum,

⁵² de yoppi disaare ndeen, doggi 6anndu 6oldu.

No maw6e diina carorii Iisaa
(Matta 26.57-68, Lukka 22.54-55, 63-71,
Yuhanna 18.13-14, 19-24)

⁵³ Be njaari Iisaa to Almaami Mawdo oon, tawi
 hooree6e almaami'en e maw6e e jannginoobe
 Tawreeta fuu ina kawriti.

⁵⁴ Piyeer ina jokki mo to toowti faa naati ley
 taliyaare galle Almaami Mawdo. O joododii e
 doomoobe dakkol yiite, imo yuuloo.

⁵⁵ Woodi, hooree6e almaami'en e jeyaa6e e waalde Saahii6e ndeen fuu ina piloo ko pelira Iisaa faa waree, de 6e kebaay.

⁵⁶ Heew6e ina pela mo dow fewre, ammaa haalaaji mu66en ina luttunduri.

⁵⁷ Wo66e ma66e peli mo, mbi'i:

⁵⁸ —Min nanii imo wi'a: «Mi li6an suudu dewal mawndu mahiraandu juude nduun, de ley balde tati mi nyi6a suudu dewal wonndu ndu mahiraaka juude.»

⁵⁹ Kaa e dum du, pelooje ma66e deen ina luttunduri.

⁶⁰ Almaami Mawdo oon ummii, darii hakkunde jamaa oon, yami Iisaa:

—Walaa ko njaabotodaa naa? Ko yim6e 6e ceedante duum wo dume?

⁶¹ Dum fuu imo deyyinii, o jaabaaki fay huunde. Almaami Mawdo oon ina yama mo katin, ina wi'a:

—Yalla aan woni Almasiihu, 6ii mo jettooje ngoodani oon naa?

⁶² O jaabii, o wi'i:

—Miin woni kanko. On nji'an Bii Neddo ina joodii gere nyaamo Jom baawde oon,§ ina warda e duule kammu.*

⁶³ Duum metti Almaami Mawdo oon faa seeki kaddule muudum, wi'i:

—En kaajaaka seedee6e katin.

⁶⁴ On narrii noppi moodon ko o mbonkii Laamdo duum. Dume miilidon?

Be fuu 6e mbi'i imo haani wareede.

⁶⁵ Wo66e ma66e puddi tuttude dow makko. Be cuddi yeeso makko, i6e piya mo, i6e mbi'a mo:

---

§ 14:62 Jabuura 110.1. * 14:62 Daniyiila 7.13.

—Hey annabaajo! Haalan min moy fiyi ma!
Ndeen doomoobe been du nanngi mo, ina peenya mo.

No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa
(*Matta 26.69-75, Lukka 22.56-62, Yuhanna 18.15-18, 25-27*)

⁶⁶ E ley ko Piyeer woni ley taliyaare galle oon, gooto e horbe Almaami Mawdo oon yottii.

⁶⁷ Nde o yiinoo Piyeer ina yuuloo ndeen, o taykii dūm, o wi'i:

—Aan, ada wondunoo e Iisaa Nasaraatuujo oon.

⁶⁸ Piyeer yeddi mo, wi'i:

—Miin kaa mi anndaa, mi faamataa ko kaalataa dūm.

Caggal dūm, Piyeer yehi naatowi bolongal galle ngaal. [Ndeen ndontoori joggi.]†

⁶⁹ Nde kordo oon yiinoo mo katin fu, haalani dariiɓe doon been, wi'i:

—Oo wo gooto maɓɓe!

⁷⁰ Piyeer yeddi katin. Faa ɓooyti seeda, dariiɓe doon been mbi'i Piyeer:

—Tannyoral, a gooto maɓɓe, sabo a Galilinkeejo.

⁷¹ Kanko du, o fuddi hunaade e huttaade, imo wi'a:

—Mi anndaa gorko mo kaaloton haala mum oon fey!

⁷² Wakkati oon pay, ndontoori joggi didaɓerde, de Piyeer miccitii ko Iisaa wi'unoo dūm: «Fadde ndontoori e joggude kile didi, a wi'an a anndaa kam kile tati.» Bernde Piyeer metti dow majjum, heddii ina woaya.

† **14:68** Cakitte aaya 68 tawaaka e dereeji burdi fuu ɓooyude diin.

15

No Pilaatu yamiri Iisaa

(Matta 27.1-2, 11-14, Lukka 23.1-5, Yuhanna 18.28-38)

¹ Nde naange fudunoo fu, hooreeɓe almaami'en e jannginoobe Tawreeta e waalde Saahiiɓe ndeen fuu, tawti mawɓe du, ɓe fuu ɓe ndawridi. Be kaɓɓi Iisaa, ɓe njaari dum, ɓe ngatti dum e juude Pilaatu goforneer oon.

² Pilaatu yami mo, wi'i:

—Aan woni kaananke Alhuudiyankooɓe oon naa?

O jaabii, o wi'i:

—Aan e hoore maa haali.

³ Hooreeɓe almaami'en ɓeen ina pelda mo kulle keewɗe.

⁴ Pilaatu yami mo katin:

—Walaa ko njaabotodaa naa? A nanaay ko ɓe peldete duum fuu naa?

⁵ Ammaa Iisaa jaabaaki fay huunde, faa dum haaynii Pilaatu.

No Iisaa saroraa sariya maayde

(Matta 27.15-26, Lukka 23.13-25, Yuhanna 18.39-19.16)

⁶ Iidi Faltagol fuu, goforneer oon ina woowi yoofande yimɓe ɓeen kasuujo gooto mo cuɓii.

⁷ Tawi gorko bi'eteedo Barabas muurtidiino e woɓɓe faa ɓe mbari neddo. Wakkati oon, iɓe uddaa e kasu saabe ko ɓe ngadi duum.

⁸ Jamaa oon njehowi to Pilaatu woni toon, naati e nyaagaade dum wafana ɓe ko woownoo wafande ɓe duum.

⁹ O jaabii ɓe, o wi'i:

—Odon njidi mi yoofana on kaananke Alhuudiyankooɓe oon naa?

¹⁰ Sabo o faamii hooreɓe almaami'en ɓeen kiram wadi de kokkitiri mo.

¹¹ De hooreɓe ɓeen ndunyi jamaa oon nyaagoo Pilaatu yoofana ɓe Barabas, dum ɓurani ɓe yoofa Iisaa.

¹² Pilaatu jaabii katin, wi'i ɓe:

—Ndelle, dume njidudon mi wada mo mbi'oton kaananke Alhuudiyankooɓe oon?

¹³ Be yeewnii, ɓe mbi'i:

—Tontu mo e leggal palaangal!

¹⁴ Pilaatu yami ɓe:

—Dume o wadi ko boni?

De ɓe ɓeydi yeewnaade semmbe:

—Tontu mo e leggal palaangal!

¹⁵ Saabe Pilaatu ina yidi welnude ɓerde jamaa oon, yoofani dum'en Barabas. Caggal duum, o yamiri Iisaa fiyee dorri, de o hokkitiri dum ton-towee e leggal palaangal.

No sordaasiibe njalnorii Iisaa

(Matta 27.27-31, Yuhanna 19.2-3)

¹⁶ Sordaasiibe ɓeen njaari mo nannowi mo ley galle laamorde toon, kawrunduri sordaasiibe heddiibe ɓeen fuu.

¹⁷ Be ɓorni mo saaya mbodeeha,* ɓe canyi taarde gi'e ɓe kippi e hoore makko.

¹⁸ Be puddi salminde mo, iɓe mbi'a:

—Foofoo, kaananke Alhuudiyankooɓe.

¹⁹ Iɓe piira hoore makko loosol, iɓe tutta mo, iɓe ndikkinoo, iɓe kujidana mo.

---

* **15:17** Wakkati Iisaa, *saaya mbodeeha* wo saaya ka kaananke ɓornotoo.

20 Nde 6e tilinoo jalnoraade mo ndeen, 6e itti saaya mbodeeha kaan, 6e 6orni mo kaddule makko. Ndeen 6e njaari mo yaasin faa 6e tontowa mo e leggal palaangal.

No Iisaa tontiraa dow leggal palaangal

(Matta 27.32-44, Lukka 23.26-43, Yuhanna 19.17-27)

21 Gorko gooto bi'eteedo Simon, jeyaado Sireene, baaba Alesandere e Rufus, ina yuura ley ladde ina faltoo doon. Sordaasii6e 6een ndooldi mo o wakkoo leggal Iisaa palaangal ngaal.

22 Be njaari Iisaa nokku bi'eteedo Golgata (maanaa majjum woni «Nokku Laalagal Hoore»).

23 Be ngaddani mo cabijam njillunduraadam e dakke kaadude faa o yara, de o jabaay.

24 Be tonti mo e leggal palaangal. Be pecciri kaddule makko cumnal, 6e ndaara ko mono fuu hebata.†

25 Nde 6e tontata mo ndeen, wo wakkati yamnde jeenay beetee.

26 Be mbinndi e alluwal tiimtude hoore makko sabaabu ko o tontiraa. Binndi dow maggal na mbi'a: KAAANKE ALHUUDIYANKOO6E.

27 Be tontidi mo e yanoo6e dido, gooto gere nyaamo makko, gooto du gere nano makko. [

28 ‡]

29 Yim6e faltotoo6e doon 6een ina njenna mo, ina ndimmba ko'e mu66en, ina mbi'a:

—Hey! Li6oowo suudu dewal mawndu de nyi6too ndu ley balde tati,

† 15:24 Jabuura 22.19. ‡ 15:28 E dereeji 6ooydi, goddi ina beyda aaya 28: *Dum tabintini Binndi biidi: «O hiisodaama e bon6e.»*

³⁰ dannu hoore maa, jippa leggal palaangal ngal!

³¹ Hono noon, hooree6e almaami'en 6een du ina njalnoro mo. Kam6e e jannginoo6e Tawreeta, i6e mbi'undura hakkunde ma66e:

—O hisinii wo66e, de o waawaa hisinde hoore makko!

³² Kanko woni Almasiihu kaananke Israa'iila oon. Jonle, o jippoo leggal palaangal ngal, faa nji'en de ngoondinen!

Dido tontidaa6e e makko 6een du ina mbonkoro mo noon.

Haala maayde Iisaa

(Matta 27.45-56, Lukka 23.44-49, Yuhanna 19.28-30)

³³ Wakkati hakkunde naange, nimre wadi e leydi fuu faa wakkati yamnde tati kiiral naange.

³⁴ E ley yamnde tati kiiral naange ndeen, Iisaa feekii feekaango toowngo, wi'i:

— *Eloy, eloy, lama sabaktani?* (Dum na fiirta «Laamdo am, Laamdo am! Dume saabii de njoppudaa kam?»§)

³⁵ Nde wo66e darii6e toon 6een nannoo dum ndeen, mbi'i:

—Inan, imo nodda annabi Iliyaasa!

³⁶ Ndeen goddo ma66e doggi, suuwowi tekkere ley ndiyam lammudam, ha66i nde e loosol. De o fonndini hunnduko Iisaa faa muyta, o wi'i:

—En njoppa mo, ndaaren yalla Iliyaasa waran jippina mo!

³⁷ Caggal duum, Iisaa feekii feekaango toowngo katin, de seedi e yonki.

---

§ 15:34 Jabuura 22.2.

³⁸ Lefol paliingol ley suudu dewal mawndu ngool seekii gilla dow faa ley, laatii taye didi.

³⁹ Mawdo sordaasiibe darinoodo yeeso makko oon yi'i no o dilliri adunaaru ni, de wi'i:

—Si goonga ni, neddo o wo Bii Laamdo!

⁴⁰ Rewbe wo6be ina toowti, ina kaynoo. Mariyama mo Magdala e Salome e Mariyama inna Yaakuuba pamarel e Yuusufi ina ngoni hakkunde ma6be.

⁴¹ Been njokkannoo mo ina ngollana mo nde o wonnoo Galili ndeen. Rewbe wo6be heewbe du ina ngoni doon, yaadunoobe e makko Urusaliima.

*No banndu Iisaa wattiraa e saabeere
(Matta 27.57-61, Lukka 23.50-56, Yuhanna
19.38-42)*

⁴² Ko hiiri duum, tawi hawrii e wakkati segilagol, sabo nyalaande fowteteende badake naatude.

⁴³ Gooto tedduo e waaldeere Saahii6e, bi'eteedo Yuusufi mo Arimatiya, wari. Kanko du imo hefii bangugol laamu Laamdo. O hulaay yaade to Pilaatu o njaaroo dum banndu Iisaa.

⁴⁴ Ko Iisaa maayi law duum, haaynii Pilaatu, noddi mawdo sordaasiibe, yami dum yalla wo goonga o maayii.

⁴⁵ Nde mawdo sordaasiibe oon haalannoo dum Pilaatu ndeen, acci Yuusufi hooya banndu nduun.

⁴⁶ Yuusufi soodi kasanke, jippini banndu Iisaa nduun, fili dum e kasanke oon, de watti dum e saabeere wasaande ley hayre. Caggal duum, o talliti hayre, o uddiri dammbugal saabeere ndeen.

⁴⁷ Mariyama mo Magdala e Mariyama inna Yuusufi nji'i to o wattaa toon.

16

Haala iirtagol Iisaa

(Matta 28.1-8, Lukka 24.1-12, Yuhanna 20.1-10)

¹ Nde nyalaande fowteteende faltinoo ndeen, Mariyama mo Magdala e Salome e Mariyama inna Yaakuuba coodi nebbeele uurde faa njaha, ngatta e banndu Iisaa.

² Nyannde go'aberde e jeddiire ndeen, rewbe been ngari to saabeere ndeen illa law, wakkati pudal naange.

³ Ibe mbi'undura:

—Moy tallianta en hayre wonnde e dammbugal saabeere ndeen?

⁴ Ammaa nde be bantunoo gite ma66e ndeen, be nji'i hayre ndeen tallitaama. Inde mawni sanne.

⁵ Wakkati be naatunoo e saabeere ndeen, be nji'i jokolle ina joodii gere nyaamo ina bornii saaya ndaneeha, de be kuli.

⁶ O wi'i be:

—Taa kulee! Odon piloo Iisaa Nasaraatuujo tontanoodo oon. O iirtake, o walaa do. Inan nokku do o wattanoo doon.

⁷ Joonin kaa, njehee, mbi'owee taalibaa6e makko been e Piyeer o artoyto on Galili. Toon nji'oyton mo, hono no o wiirunoo on noon.

⁸ Rewbe been njalti saabeere ndeen, ndoggi. Ibe ndiwna kulol, ibe mbembii sanne. Be kaalanaay fay gooto huunde ndeen no be poti hulude.

---

⁹ Illa fajiri nyannde go'aberde e jeddiire, Iisaa iirtake. Caggal ko o iirtii duum, o artii o bangi e Mariyama jeyaado Magdala mo o riiwnoo ginnaaji jeddi e muudum oon.

¹⁰ Mariyama yehi humpitoyde kabaaru oon wondunooɓe e Iisaa ɓeen, tawi iɓe cunii iɓe mboya.

¹¹ Ammaa ko ɓe nani o iirtake e ko Mariyama yi'i mo ɗuum fu, ɓe ngoondinaay ɗum.

¹² Caggal ɗuum, o ɓangi e ɗiɗo maɓɓe e tagaadi ngonndi, iɓe nanngi laawol jahoowol ladde.

¹³ Kamɓe du, ɓe ngarti ɓe kumpiti heddiɓe ɓeen, de ɓeen ngoondinaay ɓe.

¹⁴ Sakitii, o ɓangi e taalibaabe sappo e ngo'o ɓeen wakkati mo ɓe nyaamata. O feliri ɓe rafi goondinal maɓɓe e yoorde ɓerde maɓɓe, sabo ɓe ngoondinaay yiibe mo caggal ummitagol makko ɓeen.

¹⁵ O wi'i ɓe:

—Njehee ley adunaaru ndu fuu, mbaajodon tagaado fuu Kabaaru Lobbo o.

¹⁶ Goondindo de lootaa lootagal batisima fu, his-inte. Mo goondinaay jukkete.

¹⁷ Kaayeeffiji ɗi ina ngoodani goondinɓe ɓeen: ɓe ndiiwran ginnaaji saabe am, ɓe kaalan demle kese,

¹⁸ ɓe nanngiran bolle e juude maɓɓe. Fay si ɓe njari poson, fay huunde wadataa ɓe. Be njowan juude maɓɓe e nyawɓe de cella.

¹⁹ Gada Iisaa Joomiraado haaldii e maɓɓe, yeentinaa dow kammu, joodii gere nyaamo Laamɗo.

²⁰ De kamɓe kaa, ɓe njehi iɓe mbaajowoo ley nokkuuje fuu. Joomiraado ina wondi e maɓɓe, tabintiniri konngol ngol e maandeeji kaayniidi

jaadooji e maggol.*

---

* **16:20** Aaya 9 yaade 20 tawaaka e dereeji burdi fuu booyude diin.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2